

ek

najó van
n felé

japán hadiba-
felé. A japán
az északkeleti
kapcsolatban
és vagyonbiz-
hivatott szol-

elmarad-
adások
ge miatt

ryk elnök in-
niatt elmaradt
ás. A diplomá-
el jókivánsá-
ryk állapotát
már a napot

csapatok
kínai
csapa-
zét

naik kormány-
sau vasutvo-
reok után be-
unista csapa-
fogott osztá-
lnak.

n tovább
gesek le-
sa

állában, Sara-
folytatják a
at. A katalán
ermásza bom-
és dinamitot
elaltak le.

nány a
ómiójá-
tására

gyel kormány
a törvényho.
autonómiáját
setén a rend-
zást fog kap-
helyreállítás-
fogják válasz-
megecsítésre
ják a politi-
ás vállalását.

kedett a tőzs-
entik: A new-
végén tőzsde
adatok el. Az
ára alacsony-
nikor 68 ezer
gási jogosit-
szeptember
ar megváltási

jobb megren-
Prágából je-
újabb 20 mil-
rendelést ka-
k főként gé-
vákiából.

AR

ket, kok-
t

Lapkiadó Kt.
ada Baron L.
Telefon 9-78

Taxa postalá
pláté in num.
No. 224.718—929.

Szerkesztőség
és kiadóhiva-
tal: Cluj-Ko-
lozsvár, Stra-
da Baron L. Pop (v. Brassai-u.) 10.
Telefon: 9-77. Előfizetési árak:
Havonta 110, negyedévre 320, fél-
évre 600, egészévre 1200 lej. Külföldre:
Havonta 1, negyedévre 3, fél-
évre 6, egészévre 10 dollár
detések díjszabás szerint. A
KELET az erdélyi és b.
zsídság egyetlen napilapj.
keink utánnomását csak
rás megjelölésével engedjük meg.

KELET

ZSIDÓPOLITIKAINAPILAP

Bérmertelen
leveleket nem
fogadunk el.
Kéziratok
megőrzését és visszaküldését nem
vállaljuk. Főszerkesztő dr Marton
Ernö. Felelős szerkesztő Jámor
F. Bukaresti szerkesztő: Hátszegi
Ernö, Str. Sf. Constantin Nr. 31.

Ara 5 lej

Csütörtök, 1933 Jan 5.

5693. FV | **XVI ÉVF.**
T. BETH 7. | **4 SZÁM.**

Egy álom

Nem rossz.
A pénzügyminisztérium ezután, kül-
földi mintára, postautalványon akarja el-
küldeni a pénzt a nyugdíjasoknak.
Minden elsején.
A szegény jó nyugdíjasoknak a postás
bácsi fogja elvinni a pénzt.
Nem rossz.
Most ugyanis a nyugdíjasoknak szemé-
lyesen kell elmenni a pénzért.
Mi az, hogy személyesen elmenni?!

Napokig ácsorogni, megtudni, hogy
nincs még akkreditív, csak pénz van.
Később aztán megtudni, hogy már nin-
csen pénz, viszont van akkreditív.
Most így megy.
Es ezután talán a pénzespostás fogja
közölni a pénzre váró nyugdíjasokkal,
hogy nincsen akkreditív?
És a nyugdíjasok ezentul nem a pénz-
ügyigazgatóságot, hanem a postát fogják
ostromolni a pénzügyért?
Szegény posta. Miért akarják megbün-
tetni?
Mert akár hogy is mondja Madgearu
pénzügyminiszter, fantazmagóriákban
mégsem hiszünk.
Olyanokban például, hogy a nyugdíja-
soknak minden elsején pontosan el fog-
ják küldeni a pénzt.
Mert ez egyelőre miként egy álom le-
geg nyugdíjas, pénzügyminiszter, keres-
kedő és háztulajdonos szemei előtt...

A legsötétebb középkor

szelleme csap ki abból a büntetőkodex-
tervezetből, melyet a törvényelőkészítő-
bizottság a parlament elé készül terjesz-
teni.

Jellemző, hogy ezt a középkori sötét-
séggel elárasztott törvényjavaslat-terve-
zetet neveli alkotója a büntetőtörvény-
könyv reformjának, holott, amennyiben
törvényerőre emelkedne: ez a büntetőkod-
dex minden lesz, csak nem reform, sőt el-
lenkezőleg: minden eddigi jogi vívmá-
nyok teljes leépítése lesz.

Ha a román parlamentben csak egyet-
len gondolkodó, vagy modern ember
akad, akkor eme törvénykodex ellen a
legmegbélégzőbb szavakat kell, hogy
harsogtassa. Félő azonban, hogy igen
számosan lesznek, még pedig magukat
demokratikusnak nevező emberek, akik
ezt a törvényjavaslatot meg fogják sza-
vazni és ezzel betétozik annak a reakció-
nak épületét, mely nálunk a demokrácia
leplebe burkolozva, olykor még balolda-
linak is szokta magát nevezgetni.

Holott az új büntetőtörvény-kodex ter-
vezete még Hitlernek is dicsőségére vál-
na. Egy olyan törvényjavaslat, mely pél-
dával a homoszexualitást, amely nyilván-
valóan szerencsétlenség és betegség azo-
kra nézve, akik szenvednek alatta és miatta:
két évi börtönbüntetést szab ki, — a tör-
vényes formába bujtatott embertelenség-
nek olyan dokumentuma, amely alkotója-
ra époly sötét árnyékok vet, mint azokra,
akik netán meg fogják szavazni.

A fasismus az a politikai és társadal-
mi irányzat, mely az ember egyéni éle-
tébe durva kezekkel próbál belenyúlni,
a mely nem tiszteli az egyéni meggyőző-
dést és lehetetlenné tesz minden véle-
ményszabadságot. Nos, az új büntetőtör-
vénykodex-tervezet a véleményszabadság
csaknem teljes eltiprására tör, amikor
megtiltja, illetőleg börtönnel fenyegeti
meg azokat, akik bármilyen zsarnok kül-
földi államfő tetteit bírálják, vagy akár
legális uton is az alkotmány idejétmúlt
rendelkezéseinek megváltoztatására törek-
sznek.

Az álerkölcs és képmutatás legmar-
kásabb megnyilatkozása az új büntető-
törvény-kodexben az a szakasz is, mely
fegyházbüntetést szab ki azokra, akik
nem segítenek életveszélybe került em-
bertársaikon. Tegyük fel, hogy valaki
egy vízbeugrott emberen azért nem tud
segíteni, mert nem tud uszni. Ezért bört-
önbüntetést kaphat az álhumanizmus
nagy dicsőségére.

De menjünk tovább. Az új büntető-
kodex börtönbüntetést szab ki arra a
szerencsétlen emberre is, aki — minden
bizonytalanságtól hajtva — betér egy
vendéglőbe, megebédel, vagy megregge-

Spanyolország több városában a helyőrségek a szélsőségesekkel rokonszenveznek

**Barcelónában új bombaraktárt fedeztek fel. A kormány meg-
híusította, hogy a forradalmárokat a repülőteret birtokukba
vegyék. A razzikák állandósultak**

A Rio de Oroba száműzött 138 spanyol arisztokrata és katonatiszt egy francia vitorlásra szökött

Madrid, január 4. Barcelónában egy magánházban a rendőrség új bombaraktárt fedezett fel. 185 kész bombát s nagy-mennyiségű explosív nyersanyagot foglaltak le. A ház lakói valamiképpen értesültek a készülő leleplezésről és ismeretlen helyre szöktek. A hatóságok a szélsőségesek azon tervét, hogy a katonai repülőteret birtokukba vegyék, szintén megihusították. Az északnyugati Asturia kerületben házkutatásoknál több mint ötszáz fegyvert szedtek össze. A kerületben különböző helyiségekben, de különösen Oviedo városban összesen csaknem ötven bombarobbanás történt, amelyeknek azonban csak demonstrációs jellegük volt s anyagi káron kívül sebesülést nem okoztak. Saragossában és Valenciában a helyőrségek fele megbízhatatlannak számított. Egy-két ezredet ki sem bocsátanak a kaszárnyából, mert a legénység a szélsőségesekkel rokonszenvez.

Egyidejűleg a razzikák állandósultak.

Több anarkista vezetőt az éj folyamán is elfogtak és bezárolították őket a börtönbe.

Ezzel egyidejűleg jelentik azt is, hogy a nyugatafrikai Rio de Oro spanyol gyarmaton száműzetésben élő 138 spanyol arisztokrata és magasrangú katonatiszt közül huszonkilencen az örök egy részének közreműködésével francia vitorlásra szöktek s a hajó kifutott a menekülőkkel a nyílt óceánra. A madridi kormány elmozdította az eset miatt a gyarmat fő-kormányzóját s a főváros, Villa Cisneros előtt szolgálatot teljesítő Canovas spanyol ágyunaszád parancsnokát haditörvénytörés elé állítja. A francia vitorlás üldözésére Teneriffából és Las Palmasból hadihajókat küldöttek ki. A madridi kormány egyúttal tiltakozott Párizsban is a fogolyokkötetés miatt. Az elmenekültek között van Bourbon Alfonz herceg is.

Ujra vérbe és lángba borult a Távolkelet A kínai kormány háromszáz-ezer embert mozgósított a kínai területre betört japánok ellen

Kínában óriási a felháborodás a japánok váratlan és indokolatlan új támadása miatt

London, január 4. Japán repülőgépek, hadihajók és szárazföldi nehéz tüzérség ma újra bombázták Sang Hai Kwan környékét. A gyalogsági harc váltakozó szerencsével folyt. A kínaiak ellenállása dacára a japánoknak páncélvonataik fedezete alatt sikerült újabb ötezer katonát átjuttatniuk a Kínai Nagy Falon túli területre. Kínában nagy a felháborodás a japánok váratlan és teljesen indokolatlan új támadása miatt. A csapatvezető tábornokok kijelentették, hogy elszántan védekezni fognak az utolsó emberig. A nankingi kormány táviratban bejelentette a történeteket a Népszövetségnek. Kínában meg vannak győződve afelől, hogy az új japán támadás nem elszigetelt akció s egyhamar nem is ér véget. Bizonyára az a tervük, hogy Pekinget is meg szállják, hogy Pu-Ji excsászár, Mandzsuria köztársasági elnöke áttehesse székhelyét a régi császárvárosba.

Újabb jelentés szerint a kínai kormány 300 ezer embert mozgósított s utba indi-

tott Jehol tartomány felé, ahol az ottani kínai haderőket fogják támogatni a japánok elleni védekező harcokban.

Újabb távolkeleti eseményekkel kapcsolatban beavatott diplomáciai körökből származó információk szerint Japán és a szovjet között az új japán akció megindulása következtében újra feszültté vált a viszony. A fegyveres akció kétségkívül hátráltatja a sokat vitatott, de egyébként aláírásra készen álló orosz-japán meg-nemtámadási szerződés parafálását. Tókiói jelentések az aláírás elhalasztásáért a szovjet megváltozott külpolitikáját okolják, az oroszok ezzel szemben azt hangoztatják, hogy Japán a Távolkeleten újra támadó politikába kezdett, ami érinti az orosz érdekeket is.

A lapok valószínűnek tartják, hogy a japán fegyveres támadás maga után fogja vonni az Egyesült Államok új tiltakozását Tókióban, sőt esetleg csendesóceáni flottatüntetést is.

lizik és nem tud fizetni.

Eltekintve attól, hogy cselekedete jó-hiszemű is lehet (hiszen otthon felejtethi vagy elveszitheti a pénztárcáját), egy pár lej miatt mégis csak abszurdum, hogy börtönbe kerüljön.

Ha a panamisták ellen hoznának ilyen szigorú törvényeket, ugy nemcsak moder-nebb szellemről tenne bizonyosságot az új

kodex-tervezet, hanem arról is, hogy van némi érveke a szociális igazságosság iránt.

De így? Így minden ez az új törvény-tervezet, csak nem reform, sőt ellenkezőleg: még azokat a reformokat is leépíti és megsemmisíti, melyek a jogfejlődés évtizedes küzdelmekből eredő vívmányai voltak.

VILÁG TÜKRE

A kispolgári hős

Majdnem paradoxonként hangzik ez a kifejezés: kispolgári hős. Mert a kispolgár nemcsak nem tud, de nem is akar hős lenni. A nagypolgárság és a proletáriátus harcos ellentétei között öröklődve, a kispolgár arra van kárhoztatva, hogy hol az egyik, hol a másik osztály uszály-hordozója legyen.

Különösképpen áll ez a francia kispolgárra, arra az osztályra, mely fejében a nagy forradalom tradícióit hordozza, mialatt cselekedeteiben öntudatlanul is ellenforradalmár.

Herriot ezeknek a francia kispolgároknak a vezére s nemrégiben abba bukott bele, hogy hősként állott ki a gátra. Ez a bukás tulajdonképpen a kispolgári tradíciók bukása volt, amelyek, mint annyiszor, most is szembe kerültek a tények erejével. Herriot elbukott, mert gyakorlatilag is érvényt akart szerezni a kispolgári becsületnek, egy olyan országban, amelyet a banktöke tart tényleges hatalmában s amelyet a válság hulláma éppen most kezd elborítani.

Herriot, a szimpatikus külsejű, az igénytelen, a szolid, a művelt kispolgár elbukott azon a csökönyös kispolgári gondolaton, hogy az adósságok megfizetése becsületbeli kérdés még ekkor is, ha az áldozatokkal jár. Rájött arra, hogy amennyiben Franciaország megtagadja az amerikai hadiadóssági részletek törlesztését, ugy elvben azt is elismeri, hogy a forradalmi Oroszország jogosan járt el akkor, amikor a cári adósságok fizetését megtagadta.

Egy gondolaton vértett el tehát a lyoni polgármester, akinek zömök alakja ugy sugározza magából a nyugalmat, mint szülővárosának bármelyik kocsmárosa, vagy kisiparos. Egy gondolaton vértett el, mely a mai körülmények között époly naiv, mint amilyen anakronisztikus.

Kétségtelen azonban, hogy a hősi póz, amelybe ez a kispolgári vezér a körülmények kényszerítő erejénél fogva vágta magát, nem volt minden okosság nélkül való. Azzal, hogy elvonult a színtérről s pártja egy másik garnitúrájának engedte át a hatalmat: minden bizonyonnyal elérte azt, hogy a bankokrácia és a militarista jobboldal tervei pillanatnyilag megtorpantak, egyidejűleg pedig a proletáriátus szimpátiáját sem veszítette el.

Mindazonáltal nem valószínű, hogy a kispolgári hős, Lyon polgármestere — a jövő hőse is lehetne. A világválság áradatában Franciaország ugyan még ma is a legkedvezőbb pénzügyi és gazdasági viszonyok között evez, de éppen Herriot állapította meg a radikális szocialisták legutóbbi pártosi népgyűlésén, hogy a francia állam pénzügyi nehézségei egyre magasabbra tornyosodnak. S ott, ahol a pénzügyek veszélyben vannak, veszélyben van az egész kispolgárság is. A járadékok népének eme legfőbb támasza csak addig tud józan maradni, csak addig ragaszkodik ugynevezett forradalmi tradícióihoz, amíg a bugyellárisa nem forog veszélyben.

Már pedig a jelek arra vallanak, hogy a válság fenevadjai Franciaországban is kitörni készülnék vasracsáik mögül. A Francia Bank pincéiben ugyan még érintetlenül állanak az aranyrudak, de egyidejűleg a francia kiviteli indexszámai, ha nem is katasztrofálisan, de eléggé mérték-telenül alászállottak.

Holott Franciaország kivitele elsősorban a kispolgári munka és a kispolgári kereskedelem áruiból tevődik össze, amelyeknek eleddig Anglia és Amerika volt a legfőbb piaca. Angliában a védő-vám, Amerikában pedig a készülődő bojkott fenyegeti összeomlással a francia kiviteli jómódot és filiszteri meglegedettséget árasztó pénzszerzési lehetőségeit.

Minél erősebben szűkíti össze a kivitelt, annál nagyobb a veszélye a belső piac összeszűkülésének is. Ma pedig az élet-standard nem zuhan mélypontra Franciaországban, de holnap mélypontra zuhan-

hat — s akkor a kispolgárság éppolyan gyors tempóban veszítheti el lábait alól a talajt, mint amilyen katasztrófális méreteiben a német kispolgárság zuhan a megsemmisülésbe.

Herriot, a hérosz, a francia kispolgári öntudat talán legutolsó és talán legszimpatikusabb hordozója, mindezt előrelátja. Szeretné elkerülni azt a végzetet, melyet a világválság a német kispolgárságra zúdított. Szeretne felszínre maradni a plutokrácia és a proletariátus halálos ölelései közepette.

De mint olyan pártnak a vezére, amelynek célkitűzése alapjában véve céltalanok és csupán a megmaradás, a konzerválódás jelenti számára a jelent és a jövőt: kénytelen olyan realpolitikát üzni, amelynek egyetlen értéke az okosság, a megalkuvó számítás és a pillanatok előnyeinek lehető kinyújtása.

A tények ereje az, mely Herriot-t tragikus ellentmondásokba kergeti s ugyanakkor a kispolgári tradíciók következetes hőségé avatja. Fizetni szeretne Amerikának, de ugyanakkor megegyezik és barátságot köt azzal a Szovjetországgal, mely halálos csapást mért az ő osztályára s mely azzal, hogy a cári adósságok fizetését kerekén megtagadta: milliárdos összegeket emelt ki a francia kispolgárságok zsebeiből.

Fizetni szeretett volna Amerikának, holott tudja, hogy Németországon soha többé nem tudja behajtani a fenmaradt jóvátételi összegeket, akár ratifikálják a lausannei jegyzőkönyvet, akár nem.

A kispolgári hérosz tehát nem tehetett egyebet, mint hogy felemelkedett az elvi magaslatozok szférájába, a hős kényelmetlen páncéljába szorította a kispolgári szolidaritás külső jeleként is elhízásnak indult természetét s átengedte a teret azoknak, akik ha talán nem is olyan okosak, mint ő, de mindenesetre ravaszabbak.

Taylerand mondotta egykor Napoleonnak a következőket:

— Felséged a bunnél is rosszabbat követett el: hibázott.

Herriot, aki egész testi és lelki alkattal fogva messze esik Napoleontól, ezt a hibát nem követte el. Feláldozta a hatalmat azért, hogy hős módjára elégtételt szolgáltasson egy elvnek s ugyanakkor egy szolid kispolgár módjára behódoljon a realitásoknak.

Megmaradt pártja erkölcsi tartalékának, hogy amennyiben abban a küzdelemben, melyet a lét és nemlét kérdésében az egyes nagyhatalmak vívnak egymással — mégis Amerika győz: mégegyszer és utóljára ő állhasson ki a gátra s valami kompromisszummal, valami kétségbeesett kényszeredettséggel az éhes kecskét is jöjjékassza, viszont a káposzta torzsáit is megmenthesse a francia kispolgárság számára.

Mert Herriot jól tudja, hogy amennyiben a világválság hullámai Franciaországot is elárasztják: a francia kispolgárság tradíciói és tradicionális erői lesznek azok, amelyek véglegesen felmorzsolódnak.

Hogy ezt a világválsággá fokozódott történelmi folyamatot fel tudja-e tartóztatni, nem látszik valószínűnek. Az agrárkrisz Franciaországban is egyre fokozódik s a plutokrácia nyomása elsősorban arra a kispolgárságra nehezedik, mely egyik lábával a proletariátus mélysegeiben kóvályog, a másikkal pedig a kispolgárság privilégiumainak tetejére szeretne felkapaszkodni.

A tradíció szép dolog, különösképpen ha olyan nagy eszmékre épül, mint amelyek a francia forradalom eszméi voltak. De a változott körülmények változott realitásai a legnagyobb tradíciókat is illuzóriussá teszik. Herriot a kispolgári becsület és az egyéni tisztesség kedvéért még ragaszkodik a tradíciók látszatához, de éppen félreállításával bizonyítja, hogy lelke legmélyén nem hisz bennük s tudja azt is, hogy a közeljövő az egész francia kispolgárságot a bukott hősök szomorú glóriájával fogja beragyogni.

Salamon László

Keresztények a zsidó fronton. Irta: Dr. N. M. Gelber, fordította: Dr. Kupfer Miksa. A zsidó történelem legérdekesebb fejezeteit tárja fel ez a pompás könyv. Tizenhárom rendkívül érdekes monográfia a történelem azon keresztény alakjairól, tudósokról, írókról, fejedelmekről és diplomatakról, akik páratlan odaadással küzdöttek a zsidó nép jogaiért és szellemi jövőjéért. Palesztina felépítéséért, olyan időben, amikor ezt maga a zsidó nem akarta. A könyv ára fűzve 90 lej. Kapható az Uj Kelet könyvosztályában.

Karlsbadban letartóztattak egy jásii származású nemzetközi szélhámost

Világosság derült a jásii Sf. Spiridon kórház ellen elkövetett sikkasztás rejtélyére

Jasi, január 4. A csehszlovákiai Karlsbad rendőrsége átiratban értesítette a jásii szigorú igazgatót, hogy egy jásii származású román szélhámost tartóztattak le. A szélhámós Romeo Traian Teodorescu jásii illetőségű ügyvédnek mondja magát és AONA Zamokiezova nevével neamtímegei származású cinkostársnőjével együtt fogták el. Különböző nevekkel és foglalkozásokra kiállított utleveléket találtak nála, ezen kívül egy táskát tele értéktárgyakkal és 44 ezer lej készpénzzel. Ékszerrelés címén tartóztatták le őket, amelyet egy gazdag amerikai asszonyon hajtottak végre. A pénz származását illetően Romeo Teodorescu azt állítja, hogy apjától kapta, aki vámszektör Jasiában. A csehszlovákiai rendőri hatóságok most felvilágosítást kérnek a jásii inspektorától Teodorescu vallomásának adataira vonatkozólag.

Egy kalandos karrier története

A jásii nyomozást Grigore Botez, az inspektorátus büntető osztályának vezetője vette kezébe és csakhamar megállapította hogy a Csehszlovákiában le tartóztatott szélhámós sorozatos büntények terhelik Romániában is. R. Teodorescu néhány évig a jásii kadetiskola növendéke volt, majd a konstancai rendőrséghez nevezte ki és így sikerült zsebre vágja egy egész csomó utlevelét, a szükséges pecsétekkel ellátva. Innen eltűnt. Körözi a szalontai rendőrség is katonai szabadjegyek hamisítása és dezertálás miatt. A kolozsvári hadbíróág kétévi elzárásra ítélte a katonaszervezet. Egyideig Romániában bujdosott, majd 1930-ban, amikor vesztéyesnek érezte már a romániai talajt, Rómába utazott. Innen Bukarestbe tért vissza, mint „orvos”. Ujra körözés indul meg ellene és ekkor Dupla név alatt Párizsba szököik ahol beiratkozik az egyetem orvosi fakultására. Közben az ausztriai rendőrség is körözölevéletet bocsát ki ellene, különböző hamisítások és csalások miatt. Prágában elvegyül a román diákok társaságában és megkaparintja a fiuknak hazulról érkező pénzeszeleit. Az elmúlt év nyarán a moldvai Slanicban tűnik fel újra. Innen Bukarestbe utazik, de ezután nyoma vész. Most végre a csehszlovákiai rendőrség kezére került és egyben felelőse kell a különböző országokban elkövetett bűncselekményekért.

A jásii kórház 170.000 leje Teodorescu letartóztatása azonban világosságot derít a jásii püspökség Sf. Spiridon nevű kórháza ellen elkövetett 170 ezer lejes lopás rejtélyére is. Annak idején napokon keresztül foglalkozott az ország sajtója ezzel a különös bűnüggyel. Mint ismeretes, az Sf. Spiridon kórház néhány 100 ezer lejnyi szubvenციót kapott az egészségügyi minisztériumtól és az összeg inkasszállására L. Gavrilcsent delegálták. Az összegnek egyrészt közvetlen uton folyósították a kórház gondnokságának, a többinek pedig a Banca Nationala után kellett volna megérkeznie. Hogyan sikerült ezt valakinek megtudnia, ez rejtély maradt. Tény az, hogy a Banca Nationala ploesti fiókintézetében megjelent egy fiatal ember, Lucian Gavrilcsu jásii ügyvédnek adta ki magát és a jásii kórház részére Bukarestből átutalt pénz kifizetését kérte. Az összeget annak rendje és módja szerint fizette ki a bank.

A szélhámósok nyoma vesztett és így 170 ezer lejt veszített el a jásii kór

ház. Széleskörű nyomozás indult meg annakidején az ismeretlen tettes kézre kerítésére, de mindezt meg nem sikerült személyazonosságát megállapítani. — Több letartóztatás történt, a ploestii bank pénztárnoka azonban nem ismert rá a tettesre a letartóztatottak felvonulatajánál. Már-már feledés homályába vesztett az egész ügy, amikor most beérkezett a csehszlovákiai rendőrség értesítése, amelyhez hozzájárult az a körülmény is, hogy a nyár folyamán, a lopás idejében Slanicben látták Teodorescut. Grigore Botez, a jásii inspektorátus büntető osztályának vezetője magához vette Teodorescu fényképét és nyomban leutazott vele Ploestibe. A Banca Nationala fiókjának pénztárnoka azonnal ráismert arra az elegáns jómoduru fiatalemberre, aki annakidején felvette a jásii kórház nevében a 170 ezer lejt.

A dolog magyarázata roppant egyszerű, amennyiben a nyáron Slanicben lát

Matuskát még sem adják ki a magyar bíróságnak

Bécs, január 4. A magyar főváros lapjai részletes tudósításban számoltak be arról, hogy Matuska Szilveszter biatorbágyi merénylet az osztrák hatóságok kiadják a pestvidéki törvényszéknek, hogy ítélezhessenek bűnyüében. Mint a bé

Select mozgó

Pénteken nagy premier

„Szerelem és trombitaszó”

Kiváló uniformisos vigoopera! Zene! Tánc! Ének! Vigság! Főszerepekben: Eggerth Martha, Georg Alexander, Félix Bressart, Verebes Ernő

ták Teodorescut, ugyanakkor ott töltötte nyári vakációját L. Gavrilcsu, a jásii kórház ügyvédje is. A csehszlovákiai rendőrség átiratának és ennek a momentumnak össztalálkozásából indult ki a jásii detektiv, aki most bőséges jutalmat kap a Banca Nationalától.

A román hatóságok interveniálni fognak, hogy a csehszlovákiai eljárás lebonyolítása után Teodorescut kiadják Romániának. A leleplezés nagy szenzációt keltett országsherte.

Kikerülhetetlen a diktatura Bulgáriában

Belehalt sérülésébe Estimoff szerkesztő, aki mint újságíró tartózkodott a véres uccai harcok helyszínén

Szofia, január 4. A legutóbbi uccai harcok alkalmával, amikor a macedón forradalmárok harcát Boris király is végignézte a királyi kastély erkélyéről, súlyosan megsebesült Estimoff szófiai lapszerkesztő. A lapszerkesztő, aki igen nagy tekintélyű újságíró s aki maga nem keveredett bele a harcba, azt csupán hivatalosból kifolyólag nézte végig, mellén is hasán kapott súlyos lövéseket, állapota tegnapelőtt válságosra fordult, míg tegnap a délutáni órákban behalt sérülésébe.

A bolgár estilapok már kommentál

Kiderült a félifürdői rablás rejtélye

Két társa támadta meg Stern Miklós kereskedőt

Oradea-Nagyvárad, január 4. Még a múlt héten történt, hogy a Félix fürdői országúton Kardó község határában az esti órákban hazafelé tartott Stern Miklós, Teren Moise és Teren Sándor falusi kereskedők. A szekerükön áru volt, melyet a városból hoztak. Egyszerre csak utközben Stern Miklós ütéseket érzett a fején s mellette társai hangosan kiabáltak, hogy megtámadták őket a rablók. Sternt össze-vissza verték az állítólagos

esi Telegraf című lap közli, a bécsi törvényszék vádtanácsa foglalkozott a kérdéssel és úgy döntött, hogy Matuska Szilveszter nem adják ki addig, míg ki nem töltötte a reá szabott hatévi fegyházbüntetését.

ják Estimoff halálát és ezzel kapcsolatosan leszögezik, hogy Bulgáriában a helyzet napról-napra komplikáltabb és kilátástalanabb. Leplezetlenül irnak arról, hogy a diktatura kikerülhetetlen, annál is inkább, mert az új kormányelnök támogatásának programjával alakult koalíció igen laza és máris felbomlással fenyeget. A Musanoff-kormány a lapok szerint már a parlamenti tárgyalások első napján kisebbségben fog maradni, a kormánybukás után pedig nem következhet más, mint diktatura.

rablók, akik azután elmenekültek.

A csendőrség Ardelean Ion kardói embert és két társát vette őrizetbe, mint gyanúsítottakat. Ezek azonban igazolták ártatlanságukat és szabadlábra is helyezték őket. Közben azonban egy kardói leány figyelmeztetésére a csendőrök megállapították, hogy az állítólagos rablómerénylet után Teren Moise és Teren Sándor sebesülés nélkül érkeztek vissza a községbe. A kocsnak és a rajta lévő árukak sem volt semmi baja. Felmerült az a gondolat, hogy Stern Miklóst utközben két társa támadta meg és verte össze, hogy így megszerezzék maguknak az árukészletet. Viszont, hogy a gyanú magukról eltereljük, a sötétségben a támadás alkalmával ők voltak azok, akik a legjobban kiabáltak, mintha rablók intéztek volna ellenük merényletet.

A csendőrség most megindította az eljárást a két paraszt ellen.

— Az inyesmester szakácskönyve 2500 recept, 510 oldal. A hatalmas kötet egész vászon kötésben 144 lej Lepageánál Kolozsvár postán utánvétellel.

A
A vádirat
Hogy

Cluj-Kolozs (let tud.) A
nak főtett
nappal ezek
kaució ellen
Stern Albert
ti kérvénye
kelt, mely
kezeltnie
helyezése az
a vádlott h
Pastia Con
készítette a
letes öleli
kat és üzérk
gyártásban
sziguranca
provokátoró

Azok az a
általában ne
amelyeket e
ban már fel
jain, teljes
bontakoznak
1930. év de
Kolozsváron
hamisításra
egészen mo
ló hamisíté
E büncselek
vádirat csat
való felbuj
tet, bélyegh
Márton és
sitással és
dort, bünrés
ló orvost, P
Albertet és
A vádirat
hamisítási p
gényét.

Nem lehet
az agyában
lyeghamisítá
A bűnyü e
rom ember é
Márton és
Fischer Sánd
ember, Hara
összeköttes
re. Ez a Ha
el Fischert
Fischer Sánd
ram Iancuró
össze Katza
ban kiadta. E
és Baga — u
felbujtására
tervét, mely
nuár első na
Baga és Kat
gok beszerz
és Katz Már
szeköttesbe
ján Bagához
másodsor K
lejt, amiről v
ket használj
Katz és Bag
gépet rendel
olyan perfor
mániái okmá
ja hamisítan
át külföldre.

A vádirat
mást tette, h
ga bélyeghar
esönképen ad
án is a szig
nyaló társas
foglalkozott,
bélyegekről a
ta, gummiroz
zel kapcsolát
raga Domoko

Ekkor a bé
ben rövid sz
rendelt gép n
de Katznak é
a gép kiváltás
ba Stern Al
módon tudta

A kolozsvári bélyeghamisítás rémregénye a vizsgálóbírói vádirat tükrében

**Avádirat szerint Stern Albert 400.000 lej prémiumot vett fel a pénzügyminisztériumtól a „leleplezésért”.
Hogyan rendelt Penes donanyjvedéki főraktárnok 150 millió lej hamisbelyegei Katztól**

A védők szerint az összes vádlottakat beugratták

Cluj-Kolozsvár, január 4. (Az Uj Kelet tud.) A bélyeghamisítási panamának főtettetését, Stern Albertet néhány nappal ezelőtt a vizsgálóbíró 50.000 lej kaució ellenében szabadlábrahelyezte. Stern Albert szabadlábrahelyezése iránti kérvényéhez orvosi bizonylatot mellékelte, mely szerint *tüdőbajos* és gyógykezelésnek kell magát. A szabadlábrahelyezése azonban nem sokat változtat a vádlott helyzetén, akinek ügyében *Pastia Constantin* vizsgálóbíró már elkészítette a vádiratot. Ez a vádirat részletesen öleli fel azokat a bonyodalmatokat és izékedéseket, amelyek a bélyeggyártásban résztvevő emberek bőrére a sziguranca emberei és hivatasos ázsánprovokatórok folytattak.

Kiket helyez vád alá a vizsgálóbíró

Azok az aljasságok és emberinek egy általában nem nevezhető manőverek, amelyeket ezzel az ügyben kapcsolatban már feltártunk az Uj Kelet hasábjain, teljes egészükben és összefüggően bontakoznak ki a vádiratból. Eszerint 1930. év decemberében született meg Kolozsváron az a terv, hogy itt bélyeghamisításra rendezkedjenek be és egy egészen modern műhelyen több százmillió hamisbelyeget hozzanak forgalomba. E bűncselekménnyel kapcsolatban a vádirat csalással és bűncselekményre való felbujtással vádolja Stern Albertet, bélyeghamisítás vétségével, *Katz Márton* és *Baga Istvánt*, bélyeghamisítással és felbujtással *Fischer Sándort*, bűnrészességgel *dr. Szinetár László orvost*, *Peres Sándort*, *Sztankovits Albertet* és *Kardos Mór*.

A vádirat ezután elmondja a bélyeghamisítási panama fantasztikus rémregényét.

Megszületik a bélyeghamisítás terve

Nem lehet megállapítani, hogy kinek az agyában született meg elsőnek a bélyeghamisítási terv. — Irja a vádirat. — A bűnyű előkészítésének fázisában három ember éspedig *Fischer Sándor*, *Katz Márton* és *Baga István* kerülnek össze. *Fischer Sándor*, aki igen kalandos multu ember, *Haraga-Domokos* Balázssal van összekötöttségben, aki a sziguranca embere. Ez a *Haraga-Domokos* Balázs tartja el *Fischer* és fel is használja céljaira. *Fischer Sándor* 1930-ban könyvet irt *Avram Lancuról* és ezzel kapcsolatban került össze *Katz*cal, aki a könyvet nyomdájában kiadta. *Fischer Sándor*, *Katz Márton* és *Baga* — utóbbiak valószínűleg *Fischer* felbujtására — szövik a bélyeghamisítás tervét, melynek megvalósítását 1932 január első napjaiban kezdik meg. Akkor *Baga* és *Katz* hozzálatnak a nyersanyagok beszerzéséhez. El célből *Kardos Mór* és *Katz Márton* egy orvossal léptek összekötöttségbe. Az orvos előbb *Kardos* utján *Bagához* juttat el 25 ezer lejt, majd másodsor *Katz Márton*nak ad 25 ezer lejt, amiről váltót kap. Ezeket az összegeket használják fel a gépek beszerzésére. *Katz* és *Baga* *Glattbachból* perforálógépet rendelnek és a megrendelő levélben olyan perforáló fésűt kérnek, mely a romániai okmánybelyegeket perforálását tudja hamisítani. Ecélből 4 ezer lejt utalnak át külföldre.

A vádirat szerint az orvos azt a vallomást tette, hogy nem tudott *Katz* és *Baga* bélyeghamisítási szándékáról és kölcsönösen adta nekik a pénzt. Április 6-án is a sziguranca ugynevezett bélyegnyaló társaságot leplez le, amely azzal foglalkozott, hogy már használt okmánybelyegekről a nyomtatást klrorral lemosa, gummiroztta és forgalomba hozta. Ezzel kapcsolatban *Fischer Sándort* és *Haraga Domokos Balázst* letartóztatták.

Rövid szünet a hamisításban

Ekkor a bélyeghamisítás előkészületeiben rövid szünet állott be. A külföldről rendelt gép már februárban megérkezett, de *Katz*nak és *Bagának* nem volt pénze a gép kiváltására. Ekkor lépett a társaságba *Stern Albert*, aki eddig ismeretlen módon tudta meg, hogy mi készül Kolozsváron.

Stern Albertől a vádirat megjegyzi, hogy 1928-ban két esetben sikasztásért és egy esetben csalásért, 1929-ben két esetben csalásért és egy esetben sikasztásért jelentették fel a kolozsvári ügyészségen, 1931-ben *Sava Cornéllal* és még néhány rendőrtisztviselővel együtt zsarolás címén vád alá helyezték és ebben az évben kétizben tartóztattak le.

Stern nagyszabásu tervet gondolt ki, hogy *Katz*kat bélyeghamisítási szándékukban megerősítse és mikor az általa tervbevett 150 millió lej értékű hamisbelyegeket elkészítették, a pénzügyminisztérium közbelépésével leleplezhesse. Azonnal érintkezésbe lép *Hatiegan Simon* rendőrkvesztórral, akinek bejelenti, hogy *Kolozsváron* nagyszabásu hamisbelyegyártást létesítettek, amely rövidesen minimumán 70 millió lej értékben, de valószínűleg 200 millió lej értékben hamisbelyeget fog forgalomba hozni. *Hatiegan Simon* bizonyítékokat kért *Stern*től, amit ez egy hónapon keresztül napról napra ígért, de nem szolgáltatott be. Ekkor a rendőrkvesztor gyanut fogott és *Katz*cal, *Bagával* és *Fischer Sándorral* együtt *Stern Albertet* is állandóan megfigyelték. *Stern*, miután *Hatiegan Simon* rendőrkvesztornak nem tudott kielégítő bizonyítékokkal szolgálni, *Sava Cornélhoz* fordult, akivel meg is egyezik. *Sava Cornél* antedatált levelet kért tőle, melyet arra akart felhasználni, hogy állásába reintegrálja. E levél szerint *Sava Cornél* hamarabb tudott a bélyeghamisításról, mint a már megfigyeléseket folytató kolozsvári rendőrkvesztura. Ennek a levélnek az alapján *Sava Cornél* visszahelyezik vezérfelügyelői állásába.

Stern azonban látja, hogy *Katz*ék tökéhiányában nem tudnak bélyeget hamisítani és ekkor fordult egy butorkereskedőhöz. A butorkereskedőnek előadja, hogy *Katz* elsőrangú bélyeget készít és jó volna ebben az üzletben résztvenni. Felmutatja az első készítményeket, amelyek azonban olyan kezdetlegesek, hogy *Fischer* nevéteségnek tartja az üzletbe való betársulást.

Bukarestből lerándulnak nyomozni

Stern ekkor Bukarestbe utazik, hogy ott tudjon valamit elérni. Ezalatt társai *Sztankovits Albert* szabót vonják be az üzletbe, aki pénz ad a bélyeghamisításhoz. *Stern* közben megjelenik Bukarestben és ott *Ghita Crisan* pénzügyi alminiszternél jelentkezik, akinek bejelenti, hogy 500 ezer lej prémium és három italmérsi engedély fejében hajlandó leleplezni a kolozsvári bélyeghamisító társaságot, 200 millió lej hamisított okmánybelyeggel. *Ghita Crisan* ekkor megbízólevelet ad *Stern*nek, akinek 500.000 lej prémiumot és egy italmérsi engedélyt ígér, ha a hamisbelyegyártást leleplezi és legalább 150 millió lej hamisbelyeget „szállít”.

Ghita Crisan megbízására *Penes* monopol-tisztviselő a dohanyjvedéki főraktárnoka, *Sava Cornéllal* és *Filipovi* cí detektívvel együtt Kolozsvárra érkezik, ahol már előzőleg *Stern Albert*nek adtak találkozózt. *Stern Albert* ekkor továbbzövi terveit. Tudja, hogy *Katz*ék még egy hamisbelyeget sem gyártottak ráveszi hát *Katz*ot, hogy az érdeklődő *Penes*nek hazudjon valamit. *Stern* biztatására *Katz* azt mondja *Penes*nek, hogy félve a következményektől, a 150 millió lej hamisbelyeget elégette. *Penes* erre dühbe gurult és vissza akart utazni Bukarestbe. Savával való beszélgetése után azonban tovább folytatta a tárgyalásokat.

Penes azzal biztatja a hamisítókat, hogy a monopolraktárban helyezi el a bélyegeket

Katz vallomása szerint *Penes* arra biztatta hogy készítsen 150 millió lej értékű bélyeget, amit ő elhelyez a monopolraktárban. Ez a bélyeg soha nem fog forgalomba kerülni, mert ő csak jó bélyegeket fog eladni és amikor ezeket a bélyegeket kivonják a forga-

lomból, a hamisított gyártmányokat elvegyik. A hamisbelyegre azért is szükség van, mert a raktárban 20 millió lejes hiánya van, amit jó hamisítványokkal szeretne pótolni.

Beugratás régi recept szerint

A vádirat szerint a beugratásnak ez a módja nem új. Nagyváradon annak idején a *Holländer-féle* bélyeghamisítási panamát „leplezték” le, ugyanilyen módszerrel. Ekkor is a monopol egyik raktárnoka ugyanilyen mesével ugratta be a hamisítót. *Katz* természetesen belement az üzletbe annál is inkább, mert *Penes* 25 ezer lejt adott át neki, hogy a gépeket kiválthassa és büntársainak pénzt adjon. *Katz*nak lelkére beszélt, hogy a bélyeget készítsék el és vigyék a legrövidebb időn belül Bukarestbe. Ez történt július 28-án az *Astoria*-szálló egyik szobájában. *Katz* ekkor a *Ferdinand király* ucca 3. szám alatt műhelyt bérelt és ott rendezkedtek be a bélyeghamisításra. *Stern Albert* ekkor még egy utat megpróbált arra, hogy a butorkereskedőt is bevonja az „üzletbe”. *Valódi 50 lejes bélyegekkal* kereste fel és megmutatta neki azzal, hogy *Katz*ék ilyen kitűnő hamisítványokat készítenek. Ugyanekkor megmondotta a butorkereskedőnek, hogy feljelentette *Katz*kat Bukarestben. *Fischer* ekkor egy *Weisz* nevű szamosújvári ember útján újra összekötöttségbe lépett *Katz*sal és vallomása szerint figyelmeztette arra, miszerint feljelentést tettek ellene. Ugyanekkor azonban Bukarestbe utazott, ahol érintkezésbe lépett egy *Holländer Károly* nevű ismeret „mószerral” — a vádirat szerint — azért, hogy ő is részes legyen a prémiumban.

A Piccadilli kávéház is megtárgyalja az ügyet

Akkor a bélyeghamisítási panamát perlongum et latum megtárgyalta a bukaresti Piccadilli kávéház egész közönsége. *Holländer Károly* azonban a sziguranca sietett, ahol ő a maga részéről is megette a feljelentést *Katz*ék ellen, de ugyanakkor megtette a feljelentést a butorkereskedő ellen is. Ekkor a butorkereskedőt két napra őrizetbe vették Bukarestben. Közben *Stern* a pénzügyminisztérium-

Bukarestben megszűnt a kenyérbélyeg és olcsóbb lesz a kenyér

Bucuresti-Bukarest, január 4. Bukarestben ma életbelépett a kenyérbélyeg megszüntetésére vonatkozó törvény, mely része az új forgalmiadó-törvénynek. Illetékes helyen egy magyarúzzák ezt a törvényt, hogy a jövőben a forgalmi adót nem a liszt, hanem a kenyér után kell, hogy fizessék a pékek, még pedig a fe-

A Corso-Mozgó
jan. 6-án kezdi vetíteni az

ÖRDÖG ÉJSZAKÁJA

című szenzációs
Paramount-slagert. Főszerepekben: **Gary Cooper, Tailulah Bankhead, Haries Laughton**

ban ingyen vasuti jegyet szerzett *Katz Márton* címére, hogy Bukarestbe hozhasa az „árut”. Augusztus 6-án *Fischer Albert*, *Katz* és *Stern* újra találkoznak Kolozsváron, majd augusztus 20-án *Penes* *Stern* útján még négyezer lejt küld *Katz*nak. Augusztus 22-én *Katz*, *Baga* és *Sztankovits* vonatra ülnek egymillió 65 ezer lej értékű hamisbelyeggel és az alsó-fehérmegyeli *Koslárd* község állomásán megtörténik a nagy leleplezési népünnepe. A letartóztatottakat Bukarestbe szállítják.

Stern Albert azzal azonnal jelentkezik a pénzügyminisztériumnál *dr. Sabo Dánila* volt szenátorral és felvesz 400 ezer lej prémiumot, amelyből 200 ezer lejt közvetítő díj címén azonnal *dr. Sabo Dánilának* fizet ki.

Ezzel a nagy bélyeghamisítási panamabe is fejeződött. A kolozsvári ügyészségnek három heti munkájába került, míg a tetteseket visszaszállították Kolozsvárra, mert a bukaresti sziguranca-igazgatóság értheő módon, ragaszkodott ahhoz, hogy a tettesek Bukarestben maradjanak. A kolozsvári vizsgálóbíró többizben kérte a pénzügyminisztériumot, hogy küldje le a bélyeghamisítási panamában kifizetett prémiumok listáját, mert valószínű, hogy nemcsak *Stern*, hanem *Sava* és *Holländer* is ugyanannyi pénzt kaptak a „leleplezésért”, mint *Stern Albert*.

Valamennyi vádlottat beugratták?

A rémregénybe beillő vádirat eszerint az összes szereplőket vád alá helyezte, a sziguranca tisztviselőinek, *Sava Cornél* és *Penes* kivételével, akik „hivatali kötelességüket” teljesítették. Természetesen ez az ügyészségi álláspont lesz, míg ezzel szemben a védők az összes vádlottak ártatlanságát hangoztatják és bizonyítani kívánják, hogy valamennyien *Stern Albert*, *Sava Cornél* és *Penes* beugratására kerültek be a bélyeghamisítási panamába.

Inkasszó-rekordot javított 1932 decemberében Madgearu

A pénzügyminiszter optimista

Bucuresti-Bukarest, január 4. (Az Uj Kelet tud.) Az állami inkasszó 1932 decemberében megközelítette a kétmillárd lejt, ami a legutóbbi évek inkasszójában hatalmas rekordot jelent. Az állam bevételeinek fokozódását azok a drákói intézkedések tették lehetővé, melyeket *Madgearu* pénzügyminiszter részint törvényhozási, részint pedig közgazgatási uton foganatosított az adóinkasszó tempójának érdekében. Ez az inkasszó tette lehetővé a kormánynak azt hogy dec. folyamán kiutalja egy a tisztviselőknél és nyugdíjasoknál egy novemberi hátralékait, mint teljes decemberi fizetésüket.

Ugyancsak ily módon vált lehetővé az hogy december folyamán 520 millió lejt fizettek ki az állami szállítóknak, sőt 75 millió lejt tartalékoltak januárra is a Banca Nationalánál, amire már régen nem volt precedens. Ezen felül rendelkezésére áll a kormánynak a január elsejével ismét aktuális lett kétmilliódos forgatóke-előleg, amelyet a Banca Nationala szokott folyósítani. *Madgearu* pénzügyminiszter kijelentette, reméli, hogy egyrészt a fizetések is rendszeren fogja folyósíthatni, másrészt az állami szállítók sem fognak olyan mostoha elbánásban részesülni a jövőben.

Bialik 60-ik születésnapjára készül a palesztinai J'suv

Jeruzsálem, január 4. Egész Palesztinában nagy előkészületek folynak Chajim Nachman Bialik a nagy héber költő hatvanadik születésnapjának megünneplésére. Az egész j'suvban Bialik-hónapot rendeltek el, amely Tebeth 10-én Bialik születésnapján veszi kezdetét. Ebben a hónapban Palesztinában és mindenütt a világon, ahol zsidók élnek, Bialik-ünnepélyeket rendeznek, amelyeket a héber nyelv és kultúra terjesztését kell, hogy szolgálják. A költőnek születésnapján ünnepélyes keretek között nyújtják majd át Bialik művei díszkiadásának első példányát, amelyet a Bialik-jubileumi bizottság jelentet meg. Ezenkívül Bialik-bélyegeket hoznak forgalomba ebben a hónapban.

Palesztina héber íróinak szövetsége felhívást bocsátott ki, amely hangsúlyozza, hogy Bialik hatvanadik születésnapja a héber írás és a héber kultúra ünnepe. Bialik neve a nemzeti akarat szimbóluma az újjáéledésre és az újjászületésre. Bialik a nagy zsidó vízió embere, génius, amely csak egyszer tér vissza hosszú generációk során.

Bialik műve és élete

Chajim Nachman Bialik, a jelenkor legnagyobb héber költője, Rady orosz községben látta meg a napvilágot. Gyermekkorának első éveit falun játszotta el, majd szülei Shitomirba kerültek, ahol apja meghalt. Bialik ekkor 7 esztendő volt. Nagypapja házában szerzte meg első ismeretét a héber tudományban. A szomszédos Listimben, később pedig litván zsidók shitomiri Béth-Hamid városában képezte magát tovább. Tizenhat éves korában a woloshini jesivába került. Itt ismeri meg Achad Haam tanait és ettől fogva a nagy mester hatása alatt áll. A héber költők közül különösen Jehuda Léib Gordon volt az, akinek költeményei mély hatást gyakoroltak Bialikra. 1891-ben Odesszába került, ahol Rawnitzki „Pardes” című lapjában jelenik meg Bialik első költeménye, az „El ha-Zipor” a (Madárhoz). A következő versek már sejtetni engedik hogy új korszak nyílik meg a héber költészetben.

1893-ban megnősül. Ezután négy esztendőig fakereskedéssel foglalkozik Korostysehben. 1897-ben Sosnowicbe hívják tanítóknak. Ott írta meg a „Hamamid” (A talmudista) című hatalmas költeményét. A Béth Hamidrás tanházának életét írja le itt mesteri tollal, a fiatal és az öreg generációk belső lelki világát tárja fel, úgy, mint még senki más Bialik előtt. Közvetlenül ezután írja meg „Achen Chazir ha-am” című versét, amelyben a zsidó nép lelki konfliktusait adja vissza. Több verset ír még ebben az időben, a melyeken a pessimizmus hangja vonul végig. 1909-ben újra visszatér Odesszába, ahol mint tanító működik a „reformált cheder”-ben. Itt születik meg a „Mete Midbar” (A pusztában halottai) című költeménye, amely galut tragédiáját tárja fel. Kiseb versek kerülnek ki ezután tollából, amelyek főleg Bialik természet- és életrajongását fejezik ki: Zafririm, Zohar, Siré ha-Choref. 1902-ben jelenik meg Varsóban (Teschija kiadás) Bialik verseinek első kötete. A kisenevi pogrom hatása alatt írja meg a Harag dalait és az Öldöklések városában című drámai költeményét. 1904-ben a „Hasiloach” című szépirodalmi folyóirat szerkesztője lesz.

Dr. KULCSAR ISTVÁN:

Bevezetés az individual pszichológiába

Partiumi kivonata: Az ösemer telekismerete. — Az egyén, mint célirányította egység. — A szervek fogyatékosága. — A „fiziológia” fogyatékosága. — A fogyatékoság létrejöttének tényezői. — A fogyatékoság-érzés kompenzációja, a személyiség fejlődésvonala. — Az ideges jellem. — A tehetség. — Gyerekkori hibák. — Idegesség és elmebaj. — Elállás és bűnözés. — Szexualitás problémája. — A kutúra. — Nevelés. — Az idegesség gyógyítása. — Önevelés. — Függelék: Az individualpszichológia története.

Ára 98 Lel. — Kapható az UJ KELET könyvsztyályában.

Ebben az időben írja meg „Megilat ha-Es” című poemáját és a „Dabar” című vízióját. Röviddel a háború előtt jelenik meg összegyűjtött költeményeinek második kötete. 1915-ben egy nagyobb versciklust ad ki, amely az általa szerkesztett „Knesseth” évkönyvben jelenik meg először. Ezzel egyidejűleg látnak napvilágot népdalai is (Siré ha-Am), valamint gyermekversei, amelyeknek nagyrésze már különböző iskolás könyvekben kaptak helyet. 1921-ben végleg elhagyja Oroszországot. Berlinbe költözik, majd innen két évi tartózkodás után Palesztinába.

Bialik szélesskálajú irodalmi tevékenysége

Bialik számos jiddis verset is írt. 1906-ban „Vun Zaar un Zorn” című elbeszélést is írt, többek között „Arje Baal Guf”, „Meachore ha-Geder”, továbbá egy autobiográfiai elbeszélést „Safiach” címmel. Az utóbbi években több bibliai legendát dolgozott fel. Számos esszayt írt, amelyek főleg irodalomtörténeti és vallásfilozófiai kérdéseket tárgyalnak. Héberre fordította a „Don Quichote”-ot Schiller, „Wilhelm Tell”-jét és Ansky „Dybuk”-ját. Munkásságában kiemelkedő szerepet játszik könyvkiadói tevékenysége. Ben Zionnal és Rawintzkivel még Odesszában megalapítja a „Mori-

jah”, a háború után pedig a „Dvir” nevű könyvkiadót. Az utóbbi időben spanyol költemények sorozatának közlésehez fogott hozzá, amelyet, saját bevallása szerint, főművének tekint. Rawnitzkivel együtt szerkeszti ma is a „Resumoth” című folklorisztikus folyóiratot. Ötvenedik születésnapját Berlinben ünnepezték meg fényes keretek között a költő személyes részvétele mellett. Négy díszkötésű könyvet adtak ki ekkor is Bialik válogatott írásaiból. Verseinek és elbeszéléseinek legnagyobb részét lefordították a világ csaknem összes nyelvére, még eszperantóra is.

A nép tanítómestere

Bialik uttörő munkát végzett a héber kultúra és irodalom fejlődéséért. Mint költő új irányokat adott a héber költészetnek, mint nyelvújító és stílusista új erőt és lendületet vitt be a héber nyelvészetbe, mint szervező pedig páratlan munkával és odaadással vetette meg az alapját a héber írásnak és a héber könyvnek.

Ma is szakadatlanul dolgozik. Nem ír. Szervez és dolgozik. Az elmúlt évben bejárta Európa összes nagy városait és hathatós propaganda munkát végzett a héber könyv és a héber kultúra terjesztése érdekében.

Bialik azonban aktív nevelő, tanítómestere is népének. Tel-Avivban él és sorozatos előadásokat tart az ifjúság számára. Tanítóelőadásokat. Szombat délutánoként Oneg-Sabatot tart, mely külön fejezete a j'suv kultúrelétének.

Hatvanadik születésnapja az egész zsidó nép ünnepe.

KÖZGAZDASÁG

Emelik a tarifát a dunahajózási társaságok

Kartellbe leptek és egységes kvótát állapítottak meg

Bucuresti. Bukarest, január 4. Már hónapok óta folynak a tárgyalások a dunagőzhajózási társaságok között a kvóta és tarifa egységes szabályozása érdekében. A tárgyalások elhúzódásának oka főleg az volt, hogy a magyar dunagőzhajózási társaságnak — mint ismeretes — a bolgár kormányval hosszabb időre szóló szerződése volt, melynek pontjait össze kellett egyeztetni a többi országok dunahajózási társaságainak érdekeivel. A megegyezés azonban legalább is részben mégis sikerült. A tárgyaló vállalatok a megegyezést a tárgyalások folyamán kibővítették. Eredetileg csak egységes tarifaszabályozásról, helyesebben tarifamelésről volt szó, később egységes kvótában is megállapodtak. A megegyezés már életbe is lépett. Általában emeli az összes szállítási díjakat, Romániát ez annyiban is érdekli, amennyiben a tarifaemelés nemcsak a gabonaszállításra vonatkozik, hanem a petróleum exportunkat is súlyosan érinti. A dunagőzhajózási társaságok az utóbbi években súlyos veszteségeket könyveltek el. Ezeket a veszteségeket most tarifaemeléssel akarják kiküszöbölni. A CFR példája egyáltalán nem bizonyít amellel, hogy a tarifaemelés célravezető volna és a forgalmat ezzel fokozni lehetne.

A dunagőzhajózási cégek kartellje és tarifaemelése súlyosan érinti különösen a bánzági és a beszarabiai gabonakereskedelmet, melyek exportjuk nagyrészt a Dunán bonyolították le.

A kartellben egyébként a román vállalatok közül a Román Dunagőzhajózási Rt. és a Román Hajózási Rt. vesznek részt. minden pénzt felemésztette és ezért kénytelen a kormány ehhez az eszköz-höz folyamodni. Sáska- és fenyegéti az argentinai termést. Argentínában óriási sáskarakok pusztítanak. A sáskák a gyapot-, dohány és tengeritermés negyven százalékát tönkretették. Katonaszókat küldtek ki lángszórókkal a sáskaveszedelem elhárítására. Csökkent Csehszlovákia porcellánkivitele. Csehszlovákia porcellánkivitele annyira csökkent, hogy az export az idén a múlt évi kivitelnek alig egyharmad részét érte el.

Tovább is a vámnál adóztatják meg a gyártáshoz szükséges nyersanyagot. Az új forgalmi törvény szerint, mint ismeretes, forgalmi adót kell fizetni minden olyan nyerstermék után, melyből bármiféle gyártott áru készül. Kivételt a selyem gyártáshoz szükséges nyersanyag képez, melyet tovább is a vámnál és nem a számla után fogják megadóztatni.

Értesítés

Somlyainál, Str. Iuliu Maniu 7., ahol e hó 15-től többszáz darab ki nem váltott kép, festmény, gobelin, rajz, karikatúra s színnyomatok rendkívül olcsón az udvaron kiárultva lesznek.

Rámák már 5 leltől kaphatók

Szinkör Mozgó

Pentek

Pentek

KIKI

Anny Ondra és Hermann Thimig

Világsláger!

Penteken kezdődik a Mizrahi ifjúság országos konferenciája Kolozsváron.

Az erdélyi vallásos-cionista ifjúság folyó hó 6-7 és 8-án rendezti évi konferenciáját Kolozsváron, melyre a helyi ifjúság hetek óta állandó permanenciában van, hogy a konferencia ügy külsőségeiben, mint belső tartalomban méltó megnyilvánulása és kifejezése legyen a hithű cionista ifjúság akaratának. Ma már Erdélyben hatalmas tábora van eme szervezetnek, kik az Erec megújítását és fejlődését a Tóra és a zsidó tradíciók szellemében kívánják. A mozgalom legrégibb harcosai és legragyogóbb szónokai vonulnak fel a konferenciára, hogy jelenlétükkel és munkásságukkal emléjék a konferencia nyitóját és előadásikkal hatványozzák a rendezvények sikerét. Így többek között Kolozsvár zsidóságának alkalma nyílik, hogy az ideérkező Hager M. (Vinsit), Bojár Ch. (Cernaut), Rath Efrám (Oradea), Koffler Mózes (Sighet) stb. előadásait meghallgassa. Több mint 100 delegátus jelentette be részvételét, akiket a helyi ifjúság vendégszerető zsidó családjainak szállásolt el. A megnyitó ülés a Corso-mozgó helyiségében pénteken délelőtt fél 12-kor lesz megtartva. Este fél 8-kor „Oneg Sabbath” a Ferdinand uti matereben Szombaton ugyanott referátumok és héber nyelvű előadássorozat. Szombat este és vasárnap általános vita és szervezeti ügyek megtárgyalása. Az elszállásolás és a delegátusok legizoltatása a Ferdinand ut 80. szám alatti „Béth Jakob” imaházban történik pénteken délelőtt.

Cionista Dienst Marosvásárhelyen. Szerdán este fél 9 órakor Marosvásárhelyen a szokásos cionista Dienst keretében Rosenfeld Salamon dr.: A zsidóság a XIX. század diplomáciájában címmel előadást tart.

Mizrahi konferencia delegátusainak figyelmébe. Felhívjuk delegátus testvéreink figyelmét, hogy Kolozsvárra érkezők után azonnali jelentkezzenek a C. Reg. Ferdinand 82. sz. Bét-Jakov imaház előcsarnokában, ahol úgy az elszállásolást mint a leigazolást végezzük. Senkinek elszállásolásért nem felelünk aki nálunk nem jelentkezett. Igazolóbizottság.

Ime a béke. Londonból jelentik: A brazil kormány a Peru és Columbia között támadt háborús konfliktusban területe semlegességének megvédésére, a hármasszögletre, az Amazonas partján fekvő Tabatinga elé hadihajókat küldött.

Szabadrábra helyezték Nicole svájci szociáldemokrata képviselőt. Genéből jelentik: Nicole szociáldemokrata képviselő, akit a genfi zavargásokkal kapcsolatban őrizetbe vettek, hathetes letartóztatás után orvosi vélemény alapján ideiglenesen szabadrábra került s a hét végén tudószanatóriumba megy.

A Csehszlovák Nemzeti Bank kedvező eredménnyel zárta a múlt évet. Prágából jelentik: A Csehszlovák Nemzeti Bank az elmúlt évet kedvező eredménnyel zárta. Számítanak arra, hogy a jegybank oszlatéka, amely 1931-ben 81 százalékos, azaz 275 esese korona volt, nem fog az idén lényegesen változni.

A legnagyobb sportszenczió. A Sport Enciklopédiája (Sport és játék). Két hatalmas lexikonkötet. 784 oldal, 500 illusztráció, 50 műmelléklet, egészsváson kötés, a régi 1500 lej helyett 248 lej. Lepagenál Kvár. Postán utánvéttel portómentesen.

Franciaország azt akarja, hogy a román kormányok respektálják az ortodox kapitalizmus elveit

Miről folyik a vita Genf és Bukarest között

A 3 milliárdos külföldi adósság-elengedés felér egy külföldi kölcsönrel. Milyen feltételeket kér a Népszövetség és mihez hajlandó a Maniu-kormány hozzájárulni

A király kijelentette a külföldi szakértőknek, hogy nem engedi az országot pénzügyi kalandokba

Bucuresti-Bukarest, január 4. (Az Uj Kelet tud.) A közérdeklődés középpontjában azok a tárgyalások állanak, amelyek január 9-én kezdődnek meg ismét a román kormány és a Népszövetség pénzügyi bizottsága között. Csütörtök délután Lugoseanu expozéban fogja ismertetni az uralkodó előtt az eddigi tárgyalások eredményeit és a kormány álláspontját, amelyet ugyancsak az ipariügyi miniszter fog képviselni a január 9-én Genfben megkezdődő tanácskozásokon.

Rist tanácsai után

Az olvasó megfelelő orientálása érdekében az alábbiakban ismertetjük röviden, hogy tulajdonképpen miről is van szó a kormány és a Népszövetség pénzügyi bizottsága közötti vitában. Még a Iorga-kormány ideje alatt Argetoianu akkori pénzügyminiszter meghívta Charles Rist professzort, hogy tanulmányozza az ország pénzügyi helyzetét és állapítsa meg, milyen szanálási intézkedések volnának foganatosítandók. Rist közel kétheti tanulmányozás után terjedelmes jelentést készített, amelynek konklúziója az volt, hogy az ország gyökeres gazdasági és pénzügyi reorganizálásra szorul és hogy jó volna, ha Románia ezt az organizálást a Népszövetség pénzügyi bizottságával karöltve venné keresztül.

A szakértők ellenőrzését akarják

Rist ajánlása alapján és Titulescu ösztönzésére Vaida Sándor, mint a nemzeti parasztpárti választási kormány miniszterelnöke, meghívta Romániába a Népszövetség pénzügyi bizottságának tagjait, akik szeptemberben el is jöttek és a helyzet alapos tanulmányozása után papírra vetették a Népszövetség és a román kormány közötti együttműködés körvonalait és feltételeit. Genfben az a feltevés uralkodik, hogy a Népszövetség nem angazálhatja magát valamilyen tevékenységre, ha nincs biztosítva számára e tevékenység megfelelő ellenőrzése, amely megvédi egy esetleges sikertelenségtől. Presztízs-szempontból is szükségesnek tartották tehát a szakértők azt, hogy ha dolgoznak Románia pénzügyi reorganizálásáért, úgy legyen módjukban ellenőrizni a román kormányok pénzügyi aktivitását is.

Vaida sértőnek találja a kontrollt és megtagadja az aláírást

Ebből a koncepcióból kifolyólag a pénzügyi bizottság kérte két ellenőrének a pénzügyminisztériumhoz és egy megbízottjának a Banca Nationala igazgatóságába való kinevezését. Ezt a kontrollt Vaida sértőnek találta Románia nemzeti méltóságára és az egyezmény aláírását megtagadta, mire a tárgyalások megszakadtak. Közben Maniu került hatalomra, aki ismét tárgyalni kezdett a Népszövetséggel, de leszögezte, hogy olyan ellenőrzéshez, amely sértene Románia nemzeti méltóságát, ő sem adja hozzájárulását. Ezzel szemben az együttműködést nemcsak hogy szükségesnek tartja, de szívesen venné a Népszövetség pénzügyi bizottsága által megállapított keretek kibővítését is. A gazdasági élet megszervezésében, a külkereskedelem fellendítésében, a közigazgatási és pénzügyigazgatási apparátus újjászervezésében a Népszövetség pénzügyi bizottságának tagjai szakértelmükkel és tapasztalataikkal sok mindent tehetnek. Kifelé is komoly garanciát jelent az, ha a pénzügyi reorganizálást a népszövetségi bizottságban helyet foglaló szakértők nevei zsírálják.

A kétféle együttműködés

A helyzet tehát pillanatnyilag az, hogy Genf együttműködést akar, ellenőrzéseit, a Maniu-kormány viszont egy „minél szélesebb” együttműködést. Kérdés, hogy Genfben ehhez a formulához hozzájárulnak-e. A genfiek, akik nem a legjobb

véleménnyel vannak Románia politikai életének stabilitásáról, a Vaida és Maniu kormányok határozott pénzügyi politikája kedvező impressziót váltott ki a külföldön. A nemzeti parasztpárti kormány a lejáratásával szemben elfoglalt álláspontját ugyancsak helyeslik és a legjobb véleményrel vannak a külföldön Anghelescu bankkormányzó működéséről is. Az uralkodó midőn audiencián fogadta a Népszövetség szakértőit, ugyancsak leszögezte, hogy nem engedi az országot kalandokba hajszolni. Am a Iorga-Argetoianu-kormány emlékezete ma is intőjelként áll a külföldiek előtt azt illetően, hogy Romániában a politika egyik napról a másikra felfordíthatja a mai helyzetet. Ezért ragaszkodnak Genfben ahhoz, hogy a pénzügyi reorganizálás munkája az ő embereik állandó ellenőrzése alatt legyen.

Hátramarad még a kérdés: milyen közvetlen, vagy közvetett haszon származik Romániára a Népszövetséggel való pénzügyi együttműködésből? Eleinte arról volt szó, hogy ezen az uton újabb külföldi kölcsönhöz juthat az ország. Ma már tudomású, hogy erről nem lehet szó. Viszont a külföldi tartozások fizetésénél olyan enyhítéseket kér a Maniu-kormány, amelyek pillanatnyilag felérnek egy külföldi kölcsönrel. Ha ugyanis a tőke-törlesztési kötelezettséget felfüggesztik a külföldi hitelezők, úgy a Banca Nationala meg fog maradni hárommilliárd lej, amelyet nem kell devizába átváltani és amelyet a kormány belső célokra fog felhasználni.

Három milliárd olyan tekintélyes összeget reprezentál, hogy egy ilyen összegű kölcsönt most nem is tudna a kormány a külföldön kapni. Viszont Paux bukaresti francia követ megmondotta, hogy a francia hitelezők csak a népszövetségi egyezmény aláírása esetében hajlandók a külföldi tartozásoknál kért engedményeket megadni. Ezenfelül jótékonyan hatna ki az ország pénzügyi és hiteléletére az a megnyugtató érzés, amelyet a külföldi szakértők jelentése és közreműködése jelentene az ország gazdasági és pénzügyi életére. Mindent összefoglalva tehát, e pillanatban úgy látszik, hogy a Maniu-kormányban érdeklődés áll a genfi egyezmény aláírása.

A döntő tárgyalások

Január 9-én kezdődnek Genfben a döntő tárgyalások a román kormány megbízottai és a Népszövetség pénzügyi bizottságának tagjai között. Ezt megelőzően még ezen a héten összeül Bukarestben a minisztertanács, amelyen Lugoseanu be fog számolni arról, hogy milyen koncepciókat hajlandók tenni népszövetségi körök a megegyezés létrehozása érdekében. A minisztertanács meg fogja állapítani, hogy ezek a koncepciók elégségesek-e. Amennyiben nem találunk elegendőnek őket, úgy egy minimális feltételeket tartalmazó szerződés-tervezetet fog elkészíteni, amelyet Lugoseanu magával visz Genfbe. Ha a bizottsággal sikerül a megegyezést létrehozni, úgy január 16-án Románia gazdasági és pénzügyi reorganizálásának a Népszövetség pénzügyi bizottsága segítségével végrehajtandó tervezete ratifikálás végett a népszövetségi tanács elé kerül.

A második avatóünnepség a Jeruzsálemi Héber Egyetemen

Wauchope fő kormányzó, Nahum Szokolov és Magnes rektor tartottak beszédeket az ünnepély keretében

Jeruzsálem, január 4. December 25-én nagy ünnepségek keretében avatták fel a jeruzsálemi héber egyetem végezt hallgatóit. Ez a második avatás a héber egyetemen. A diplomák kiosztása fényes keretek között zajlott le és az ünnepélyen megjelent Sirt Arthur Wauchope, Palesztina fő kormányzója, Nahum Szokolov, a Jewish Agency és a Cionista Világszervezet elnöke, dr. J. L. Magnes, az egyetem rektora, a diplomáciai kar és a palesztinai zsidó testületek reprezentánsai. Az avatóünnepélyen Sir Arthur Wauchope nagy beszédet intézett az avatottakhoz és az egybegyűlt ünnepi közönséghez. Méltatta az egyetem eddigi tudományos munkáját és rámutatott arra, a magasos hivatásra, amelyet az egyetem neveltjeinek kell betölteniük a palesztinai szellemi életben. Örömeinek adott kifejezést, hogy az év folyamán megnyílik az egyetem mezőgazdasági fakultása, amelynek

élén dr. Weizmann Chajim, a Jewish Agency és a Cionista Világszervezet volt elnöke fog állani.

Ezután dr. Magnes tartott beszédet, amelyben hangsúlyozta az egyetem pedagógiai felállításának fontosságát és produktív, alkotó munkára hívta fel az egyetem új avatottjait.

Végül Nahum Szokolov beszélt a Jewish Agency és a Cionista Világszervezet nevében. Kiemelte az egyetem jelentőségét a zsidó szellemi életben és azt a magasztos missziót, amelyet be kell töltenie a világ zsidóságának életében. Rámutatott az európai zsidó diákság üldöztetéseire és hangsúlyozta, hogy a héber egyetem olyan főiskolává kell kiépíteni, amely menedéke lehet az üldözött zsidó egyetemi ifjúságnak.

Az ünnepség után a fő kormányzó ebédre hívta meg Szokolovot.

Quo Vadis?

Hangos film!

Emil Jannings, mint NERO

Január 6-tól (péntek) a Royal-mozgóban. Elővetélti pénztár ma d. u. 3-tól.

Paux bukaresti francia követ az újév alkalmából tartott beszédében fért nem érthető célzásokot tett arra vonatkozólag, hogy Franciaország készséggel segíti a román kormányt szanálási törekvéseiben. de szeretné, ha „most, amidőn a pénzügyi ortodoxia problémája annyira vitatott kérdés lett, a román kormány, akárcsak a világháborúban, egy barrikádon harcolna Franciaországgal”. Más szóval ez azt jelenti, hogy a franciák szeretnék, ha a román kormány a kapitalista rend feltétel nélküli védője volna és eltekintene olyan törvényhozási intézkedésektől, amelyek ellentmondanak a kapitalista ortodoxia, vagy helyesebben szólva, az ortodox kapitalizmus előírásainak. A tétel világos: a francia kapitalisták csak úgy segítenek, ha a tőkés rend érdekeit biztosítottan látják Romániában. Ebből a szempontból biznak a Maniu-kormányban, de garanciákat kérnek, hogy a jövőben nem lesznek eltérések ezen politika irányából.

A Maniu-kormány azonban még a kapitalista-ortodoxia szempontjából sem enged beleszólást Románia belügyeibe. Ennélfogva a kormány szabadkezelt kíván biztosítani magának jövőbeni törvényhozási munkáját illetően.

Jorga helyreigazítja a róla írt ujévi krónikákat...

„A legjobb lett volna, ha meg sem születtem volna” — írja ironikusan az exminisztereink

Jorga professzor nem túlságosan szimpatikus színben volt feltüntetve azokban a krónikákban, amelyeket a bukaresti lapok írtak a polgári újév alkalmából, az elmúlt esztendő belpolitikai eseményeiről. Ugy látszik, hogy az a tudósítás, amely a Curentulban látott napvilágot, különösképpen rosszul esett a volt miniszterelnöknek, mert levelet intézett Pampfíl Seicaruhoz, a lap főszerkesztőjéhez, amelyben többek között a következőket mondja:

„Engedje meg, hogy egy helyreigazítást kérjek én, aki nem vagyok elsőosztályú politikai mágus, hanem elsőosztályú tanár, történész, újságíró. A helyreigazítás az ujévi számban megjelent politikai krónikára vonatkozik, de természetesen nem érinti az én tehetségemről írott lesújtó véleményt. Én is hiszem, épűgy, mint a sajtó és a közvélemény, hogy működésem nem volt egyéb, mint arcátlan hibák sorozata a politikában épűgy, mint az irodalomban, ahol én nem is létezem s a tudományban, ahol minden jött-ment jogot vesz magának arra, hogy megkorrigáljon. Nyilvánvaló, hogy a születésem nemzeti szerencsétlenség volt és mielőbbi halálom igen kívánatos.

A szakértők kormánya nem tett egyebet, minthogy összehajrja a dolgokat.

Nem létezik a konverziós törvény, amelyet saját érdekében éppen azok rontottak el, akik kritizálják, nem létezik Ionescu Sisesti, Amza tábornok, Hamangiu, Cantacuzino és Vălcovici törvényei, sem a költségvetés bátor redukálása közel egyharmadával. Nem igaz, hogy tizenhárom hónapig megszüntek a tisztátlan üzletek. Léteznek azonban az utánunk következő félemberek összes badarságai.

De nem engedhetem, hogy gyökeret verjen az a vélemény, hogy hátulról társítva kellett eltávoloznom a hatalomról, amelyhez görcsösen ragaszkodtam volna. Ellenkezőleg, én kérdeztem meg az uralkodót, hogy megkapom-e a szükséges horizontot azokhoz az amputálásokhoz, amelyekre a költségvetés megkönnyítése szempontjából szükség van és amelyekhez hét illúziókban elvesztett hónap után most akarnak hozzáfogni a kormány pénzügyi zsenijei. Mert én nem vagyok senki sem a háziembere s így nem is tűrhetem azt, hogy az intrikusok guntyárgya legyenek.

A királynak nem volt horizontja számomra és én távoztam a hatalomról.

Kívánom önnek, hogy az újesztendőben érezze magát ön is boldogabbnak ebben az országban, amelyet most már van ki nek boldogítania.”

A zsidó nép utja

Irtá: Max Brod

Mindenekelőtt meg kell állapítanom, hogy a zsidó nép tökéletesen természet ellenes körülmények közt él: mentálisától és tőle magától teljesen idegen népek közt szétszórva.

Országok vagy népfajták határai mentén a szomszédok inkább a rossz, mint jótulajdonosságukat veszik észre egymáson. S ha mégis felfedeznek szomszédjukban valami jót, az mindig irigységet fakaszt.

A határokon születik a gyűlölet... S a zsidóság sorsa: teljes egészében ilyen határhelyeken él, nincs más számára, mint országhatár, mely nem övez országterületet. Ennek a következménye lett, hogy a jó tulajdonságai: igazságosság, tudás, jószág, idegen művészet megbecsülése bennük bár kifejlődött, hibákká fajult.

Az állandó kritika pedig, melynek nemcsak az egész zsidóság, de minden egyes zsidó mindenkörön ki volt téve, önmaga iránt való bizalmatlanságot, a tipikus zsidó öngyűlölet szülte. Önmagát lebecsülő, hisztérikusan agresszív, ellentmondó s természetesen ennek következtében csak a családi életre támaszkodóvá vált, teljesen urrá lett rajta a bizonytalanság gonosz szelleme s túlfűtött temperamentumában önmaga megítélésében élte ki magát.

Mindezeknek tudatában teljes joggal állapíthatjuk meg, hogy ezen körülmények keserveit az egyetemes zsidóság sokkal jobban áll, mint azt hasonló körülmények közt bármely más nép állta volna, nem is véve tekintetbe, hogy a megsemmisülésnek ez az állandó veszélye hosszú évszázadokon át fenyegette a zsidóságot.

Azonban semmiféle öndicséretnek nem szabad a nagy feladat utjába állni. Nem szabad elhomályosítani a nagy problémát — a zsidó lélek rendszerbeli hiányai és betegségei meggyógyításának problémáját.

Volna egy megoldásnak látszó általa nos mód, ha az emberiség törölne minden ellentétet és osztálykülönbséget nélkül nagy egyetemességet alkotna.

Az azonban már teljesen nyilvánvaló hogy a népek nemzeti egyéniségüket még a legideálisabb speciális helyzetek ben sem hajlandók elvetni. (Igaz, ne is tegyék, mert minden egyes nemzetiség ben rengeteg lelki kincs van, hatalmas alkotó erő, melyet bénítana a nemzeti öntudat feladása.)

Mondjuk hatalmi gondolatok nélkül akarnak egymás mellett barátságban élni, de semmi szín alatt nem szeretnének nemzeti jellegüktől megfosztva lenni.

Ez az oka, hogy a zsidó helyzet abnormalitásának szociális problémája minden következményeivel együtt állandó nyitott kérdés.

A másik megoldás látszóan részleges. A cionizmus bár az egész zsidóságot nem, mégis képes annak számszerűen is tekintélyes részét egy országba terelni, amelyben a zsidóság sem földrajzilag, sem hivatást szem előtt tartva nem fogja magát határra vetettnék érezni, mert nyitva áll számára a munkaterület az őstermeléstől a legmagasabb szellemi ágakig s ezen összedolgozás által ismét fejlődésre képes lelki sebeiből, bajaiból, idegkimerültségeiből gyógyult erős nép lesz. Egy számára teljesen idegen, öt állandóan a hozzá való hasonulásra csábító (mi azonban honorálva még nem volt), idegeit állandó izgalomban tartó néptengerből hazatérő zsidóság az egyszerű zsidó világban a haza hasznos egyedének, sőt az egész emberiség szempontjából is hasznos tényezőnek érezze magát: nézetem szerint ez a cionizmus helyes értelmezése.

A cionizmus feladata, hogy a zsidóság egy részének — később szellemileg az egész zsidóságnak — egészséges életlehetőséget, olyant mint más népek van — nyújtson. Hogy jelenleg csak féluton tart célja érdekében, nem tagadható, de annyi bizonyos, hogy a bajok orvoslását helyes oldalon fogta meg.

Azokat a szemrehányásokat melyek ellenünk, irodalmunk, tradícióink és jelen életünk, természetünk és lelki világunk miatt lépten-nyomon érnek bennünket nem nehéz elnémitai s az őket megillető mederbe terelni. Teljes megsemmisítésük azonban csak akkor remélhető, ha a felszabadulás a saját állami élet, a normális közélet létrejött. Minden más megoldási elgondolásban

van valami mese, vagy álomvilágba való elem, ami soha nem létezett, teljesen korrekt emberiségre épít.

Ne képezze el valahogy bárki is, hogy mivel én a zsidóság lelki betegségeiről beszéltem, egyéb népeket és nemzeteket teljesen egészségesnek és isteni

Mi újság Palesztinában?

Az első zsidó hajó a Földközi tengeren

Jeruzsálem, január 4. A napokban futott ki a jaffai kikötőből az első zsidó hajó, amely egy palesztinai zsidó tulajdonát képezi. A hajó neve „Karmel”. Első utját Cyprusra tette meg, majd onnan már megrakott áruval érkezett vissza a jaffai kikötőbe. Az új hajó Palesztina, Egyiptom és Szíria felé fog közlekedni. A legérdekesebb azonban, hogy a hajó kapitánya egy tel-avivi zsidó nő.

— **Abbas Hilmi újra Palesztinában van.** Jeruzsálemből jelentik: Abbas Hilmi, az egyiptomi exkedive, akinek legutóbbi palesztinai látogatása oly nagy kavargást idézett elő a politikai körökben, újra Jeruzsálembé érkezett. Mint ismeretes legutóbbi palesztinai tartózkodása kapcsán merült fel a palesztinai zsidó-arab föderáció terve, amelyet élénken kommentáltak az arab és zsidó sajtóban. Abbas Hilmi jeruzsálemi utjához újabb kombinációkat fűznek, ezek azonban nem jöhetnek komoly számításba, miután Abbas Hilmi a politikai kalandornak az a típusa, aki elvesztette már minden hitét a politikai életben.

— **Zsidó bevándorlás Palesztinába október és november hónapjaiban.** Jeruzsálemből jelentik: 1932 októberében 818 zsidó vándorolt be hozzátartozóival Palesztinába. Ugyanebben a hónapban 140 keresztény és 35 muzulmán vándorolt be. A zsidó bevándorlók közül 259 munkás, 152 középosztályhoz tartozó és 100 fonttal rendelkező kapitalista, 89 pedig 1000 fonton felüli összeggel bíró zsidó tőkes. 1932 novemberében 1329 egyén vándorolt be Palesztinába, ebből 1192 zsidó. Az 1192 zsidó bevándorló közül 111 egyén saját tőkével rendelkező középosztályú kapitalista. A többi főleg chalucokból rekrutálódik.

— **Zsidó bataillon Shanghaiban.** A revizionista-cionista hivatalosa, a „Raszvet” közli, hogy Shanghaiban önálló bataillon alakult a nemzetközi védőbrigádban zsidó önkéntesekből. A zsidó bataillon, amelynek tagja képpen a Brith Trumpeldor csoportjaiból rekrutálódnak, egyenjogú, önálló egységet alkot az amerikai és az angol bataillonok mellett a nemzetközi brigádban, amely a kormány és konzulok felügyelete alatt áll.

EGYESÜLETI ÉLET

Az Erdélyi Kárpát Egyesület „Gyopár” turista csoportja f. hó 14-én, szombaton este 9 órai kezdettel álarcos bált rendez a New-York-szálloda és étterem összes földszinti termeiben. Aki meghívóra reflektál, az minden este 8 óra után bejelentheti igényét az EKE Máttyásház-i irodájában. Legyen ott minden turista, aki az EKE barátja!

A „Paul Ehrlich orvostudományi egyesület” f. hó 5-én, csütörtökön este pontosan fél 9 órakor tartja XXXVIII. rendes tudományos szakülését a következő tárgysorozattal: 1. dr. Király J.: Az elhanyagolt nyakgyulladás radiális kezelése „Nec-fifhos”-szal. 2. dr. Kepes István: Az „Exanthema subitum”-ról (gyermekke kilitéses megbetegedése, néhány eset kapcsán).

Menza-est Máramaroszigeten. A máramaroszigeti zsidó egyetemi ifjuság a Zsidó Nőgyűlés védnöksége alatt folyó hó 7-én, szombaton este rendez meg ezévi nagyszabású menzaestjét. Az estélyi ünnepi szónoklást dr. Borgida Józsefet, a Zs. N. Sz. és a Zsidó Párt szat mári tagozatának illusztris elnökét hívták meg. Ezenkívül dr. Sternberg Aladár, a cionista helyi csoport elnöke, dr. Perl Gizella szavalóművésznő és a sziget ifjuság legjobbaként működő szerepelnek az estélyi műsorán. A Menza-est iránt városzerző nagy érdeklődés nyilvánul meg.

hivatásukra talpig méltónak tartok! Ha valmitől, a zsidóságnak ettől a határra vetettségből fakadó lelkibajaitól tényleg mentesek, mert nem volt abban részük: mást tekintetben azonban — mint azt egymásról szívesen megállapítják — ők is messze elterelődtek az emberiség igazi hivatásának útjára!

Ezért kell megállapítani, hogy a zsidóság azzal, hogy a zsidók egy részét Palesztinában akarja koncentrálni, feladatát nem oldotta meg: valóság szerint ez csupán a kezdet kezdete!

SZÍNHÁZ-FILM MŰVÉSZET

Szelvénybérlet a Magyar Színházban. A Magyar Színház új játérendje szerint, amelyben hétfőn, kedden, szerdán este 9-kor, szombaton éjjel 11-kor és vasárnap délelőtt 11 órakor tart előadást, újra bevezette a bérletrendszert. Szelvénybérletet adnak ki, amely minden jegytípusból kapható és egyenként tíz szelvényt tartalmaz, amely bármely előadásra felhasználható és amelynek ellenében a pénztár bármikor egy szabályszerű jegyet szolgáltat ki. A szelvénybérletet a napi pénztár árusítja és 20 százalékos engedményt jelent a rendes helyárakból.

KIKI, Pénteken 3, 5, 7 és 9 órakor kezd futni a Színkör Mozgóban a KIKI, a legújabb világsláger. A KIKI egy szemtelen kóristalány karrierjét beszéli el. KIKI: Anny Ondra. A színházdirektor: Hermann Thimig!

A Magyar Színház heti műsora

Szombaton éjjel 11-kor: Ezerjő. (Revüoperett-újdonás, 4-édszer. Teljesen új magánszámokkal, új tánc- és zenetételékek, sorsolással, meglepetésekkel. Mérsékelt helyárakkal. Sorozatszám: 31.)

Vasárnap délelőtt 11-kor: Hamupipőke. (Gyermekelőadás, Nagyon olcsó mozi-helyárakkal. Sorozatszám: 32.)

ROYAL-MOZGO műsora

(Iparkamara új palotájában) Csütörtökön nincs előadás. Péntektől: Quo Vadis. Emil Jannings. legnagyobb hangosfilmje.

Az Opera műsora

Péntek, jan. 6: Pillangókisasszony. Szombat, jan. 7 (délután): Szevillai borbély. Vasárnap, jan. 8 (este): A cigánybáró. Hétfő, jan. 9: Szünet.

SELECT-MOZGO műsora

Csütörtökön nincs előadás!!! Péntek 3, 5, 7 és 9 órakor: Szombat 3, 5, 7 és 9 órakor: Vasárnap 3, 5, 7 és 9 órakor: Hétfő 3, 5, 7 és 9 órakor:

Szerelem és trombitaszó. Kiváló uniformisos operett. Főszerepekben: Eggerth Martha, Verebes Ernő, Georg Alexander, Félix Bressart. Műsoron kívül legújabb hangos heti hirodó.

URANIA-MOZGO műsora

Csütörtökön nincs előadás!!! Péntek 3, 5, 7 és 9 órakor: Szombat 3, 5, 7 és 9 órakor: Vasárnap 3, 5, 7 és 9 órakor: Hétfő 3, 5, 7 és 9 órakor:

Grand Hotel. Legutóbbi évek legnagyobb slágere. Főszerepekben: Greta Garbo, John, Lionel Barrymore, Joan Crawford, Wallace Berry, Lewis Stone. Műsoron kívül legújabb hangos heti hirodó.

CORSO-MOZGO műsora

Arkadia hercege. Lyane Haid, Willy Forst. Stolz zene. Rendező Karl Hartl.

Színkör-Mozgó műsora

Pénteken 3, 5, 7 és 9-kor: Kiki. Egy szemtelen kóristalány karrierje. Világ sláger! A főszerepekben: Anny Ondra és Hermann Thimig.

HIRDETÉS AZ ÜZLET LELKE: HIRDESSZEN AZ UJ KELETTEN

RÁDIÓ MŰSOR

Csütörtök, január 5.

Bukarest. 19.40: Beethoven: Missa solemniss.

Budapest. 9.15: Szimf. hangv. 9.30: Hírek. 12.05: Cigányzene. 12.25: Hírek. 1: Pontos időjelzés, időjárás. 2.45: Hírek. 4: Mesedélután. 4.45: Pontos időjelzés, időjárás, hírek. 5: A földművelésügyi min. előadása. 7.30: Erkel: Bánk bán. Közben időjelzés, időjárás, majd cigányzene. 20.55: Farsang Bécsben. — 22.35: Jazz.

Berlin. 19.10: Schumann dalok. 20.05: Filharmónikus hangv.

Frankfurt. 20: Női hangok, szoprán és alt.

Lipese. 19.30: Grammofón.

Stuttgart. 19: Wagner: Tündérek című operája.

Varsó. 22.15: Cigányzene.

Milánó. 20.30: Opera.

Róma. 20.45: Hegedűhangv.

Osló. 20.30: Tenorének és hegedű. — 21.15: Szavalat.

Stockholm. 19.30: Csellóverseny.

Toulouse. 20.30: Delibes: Copelia ballett. 22.30: Operarész.

Péntek, január 6.

Bukarest. 19.40: Grammofón. 20: Filharmónikus hangv.

Budapest. 9.15: Hírek, utána pontos időjelzés, időjárás, majd az Operaház tagjaiból alakult zenekari hangv. 2: Grammofónhangv.

Bécs. 20: Millöcker operett.

Berlin. 20.35: Karének.

Breslau. 22.35: Vidám operettrész.

Stuttgart. 20: Filharmónikus hangv.

Varsó. 20.15: Szimf. hangv.

Milánó. 19.30: Grammofón.

Róma. 20.45: Zenekari hangv.

Prága. 20: Smetana: Hazám c. szimf. költeménye.

Brünn. 22: Zenekari hangv.

Osló. 8: Dalok és műdalok. 20: Szimf. hangverseny.

Stockholm. 20.15: Hangjáték.

PÁLYAZAT

A vallás és közoktatásügyi miniszter ur által 187.463—16.141—932. szám alatt engedélyezett Reghin és Vidéke Occidentális Izraelita Hitközség pályázatot hirdet egy

שריב ש"ק ומ"ק ומוהל

állás azonnali betöltésére.

Pályázatok alulírottához 3 elismert orthodox rabbitól való הלכה- és egyéb okmányok másolataival, valamint életkor családi állapot és fizetési igények feltüntetésével legkésőbb 1933 január hó 10-ig küldendők be.

Utiköltséget a hitközség által megállapítandó összegben csak a meghívottaknak térítünk vissza.

Reghin, 1932 december hó 28-án.

Dr. Weiss H. Mendel
hitk. elnök. Cal. Mihai Viteazul 30.

APRÓ HIRDETÉSEK

Naponta frissen fejt kóser tehen és bivalytej (házhöz szállítva is), valamint tejszín, tejföl, vaj és túró kapható Schwartz Ignácnál. Str. Filipow (Szentlélek u.) 7. Ugyanott vegetárius koszt — kihordásra is — kapható. Csak megrendelésre.

VARRÓNÓ, elsősorú francia- és angol munkás vállalkozó nagyon olcsón a legkülönbözőleg fazonok készítését, csakis saját lakásán: Cal C. Victoriei 139. sz. (háttal az udvarban.)

Kóser vendéglőbe perfekt szakácsnő és két ügyes kiszolgálóleány kerestetik. Bővebbet a Newyork portásánál.

Keressék tisztá, könnyen fűthető, kicsi butorozott szobát. Lehetőleg konyahasználattal. Ágynemű van. (Nem nagyon messze a központtól). Ajánlatokat kérek levélben a kiadóhivatalhoz „Pontos fizető 500” jellegre. — Keressék ugyanilyen feltételekkel egy nagyobb, elegánsabb szobát. Konyahasználat helyett lehetőleg fürdőszobahasználattal. „Pontos fizető 700” jellegre.

15 Millió lei nyeresemény lesz elosztva Hétfőn és Kedden

(Január 9 és 10-én)

A Román Állami Sorsjáték IV-ik osztályának játékosai között

Főnyeresemény: Egy millió lei

Az 1933 év keresi első szerencséseit: **Álljon tehát elébe!**

A legszerencsésebbek mégis csak a

BANCA MIESCU S. A. Cluj, erdélyrészi főelárusító

sorsjegyei maradnak, melyet igazol az, hogy az előző osztáyon
10,239.000 lei nyereseményt promt kifizetett
Vegyen, vagy rendeljen azonnal nyerő sorsjegyet

FŐELÁRUSÍTÓ:

Kereskedelmi Hitelintézet R. T.

Cluj-Kolozsvár, Piata Unirii (volt Mátyás király-tér No. 20.)

Főelárusító:

Takarékosság R. T.

Cluj, C. lea Regele Ferdinand 7.

HIREK

— Január 26-án kezdődik a népszövetségi tanács ülészsaka. Genfből jelentik: A népszövetségi tanács januári ülészsaka 26-án fog kezdődni. Foglalkozni fognak a világgazdasági konferencia ügyével és az angol-perzsa konfliktussal.

— Veszedelmes emelkedik az influenza-járvány Angliában. Londonból jelentik: Walesben az elmúlt hét folyamán 102 ember halt meg spanyol influenzában. A járványban megbetegedettek száma több angliai kerületben is veszedelmesen emelkedik. A fővárost pedig még megkímélte a járvány s megbetegedések enyhé lefolyással csak szorványosan fordulnak elő.

— Cyrill orosz nagyherceg az orosz vörös hadsereghez intézett kiáltványt. Párizsból jelentik: Cyrill orosz nagyherceg kiáltvánnyal fordult az orosz vörös hadsereghez, melyben felhívja a csapatokat, vessenek véget a bolsevik rémuralomnak és segítsenek helyreállítani a régi rezsimit Oroszországban.

Veszek aranyat magas napi árrban. Régi ékszerket olcsón átalakítok: Orlov ékszerész. Főpostával szemben.

— Cáfolják a bulgáriai diktatúráról szóló híreket. Szófiából jelentik: Musanoff új kormánya bemutatkozott a bolgár képviselőházban. Cáfolják a készülő bolgár diktatúráról külföldön terjesztett híreket.

— Hét álarcos bandita kifosztotta egy newyorki klub vendégeit. Londonból jelentik: Newyork egyik előkelő klubjában hét álarcos fegyveres bandita lövöldözéssel többeket súlyosan megsebesített s mintegy harminc klubtag teljes kifosztása után autón távozott.

Birjon-szervezet alakult Nagyszebenben. Január elsején mutatkozott be a nagyszebeni zsidóság előtt a Birjon-szervezet ottani csoportja nagysikerű rendezvény keretében. A műsor nagy tetszést váltott ki a közönség körében. A rendezés munkáját Samu Cili végezte odaadó lelkesedéssel.

— Robbanás a Bunsen-laboratóriumban Berlinből jelentik: A heidelbergi egyetemen a Bunsen-laboratóriumban tegnap egy laboráns káliumkloráttal és foszforral kísérletezett s közben robbanás történt. Az intézet valamennyi ablakát bezugta az explozió és a fiatal laboránst súlyosan megsebesítette.

— Vér-, bőr- és idegbajosok a természetes Ferenc József keserűvizet mint igen jó béltisztító szert eredményesen használják. Az orvosi tudomány legjelentékenyebb képviselői írják, hogy a Ferenc József víz hatásával minden tekintetben meg vannak elégedve. A Ferenc József keserűviz gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

— Csókmerényletek londoni rendőrök ellen. Különös izlésű előkelő angol leánytársaság garázdálkodik az utóbbi időben az éjszakai London utcáin. A leányok hirtelen gazdag oxfordi diákkisasszonyok, akik Londonban töltik a karácsonyi vakációt. Éjszakánként éjjeli klubokba és mulatóhelyekre járnak és hajnalutójában erősen illuminált állapotban hagyják el ezeket a helyiségeket. Három luxusautójuk van és a hajnali utcákon hallatlanul gyors tempóban száguldoznak. Ha a közlekedési rendőr megállítja őket, hirtelen valamennyien kiugrálnak kocsijukból, rávetik magukat a rendőrré és össze-vissza csókolják. Utána ismét visszaugranak a kocsikba és elvágtatnak. Az utóbbi éjszakán több közlekedési rendőrt ért ilyen merénylet. A rendőrség eljárást indít a különös garáda leányok ellen.

— Aki betegségtől meg akarja óvni magát, aki nyugodt idegeket akar, vegetárius kosztot egyék. Minden más vegetárius vendéglőnél izesebb kosztot ad: Dr. Horváth Jenőné Cina étterem (Jókai uca.)

— Olesó és izletes vegetárius kosztot csak dr. Horváth Jenő „Cina”-éttermében kap (Jókai uca.)

— Ujabb halálos ítéletek Szovjetországban. Londonból jelentik: Moszkvai jelentés szerint Dnyepetrovzszkban 3 személyt a gabonaszolgáltatás szabotálásaért halálra ítélték. A per többi vádlottjait 8-10 évi szabadságvesztéssel sújtották.

— Többszörösen tuljegyzték Milanó második kölesönét is. Rómából jelentik: A milánói Instituto Mobiliare második 100 millió líras kölesönének jegyzését két nappal a jegyzési lejárattal lezárták, mert a kölesönt már így is többszörösen tuljegyzték.

— Lényegesen rosszabbodott a Malygin orosz jég-törő hajó helyzete. Londonból jelentik: Leningrádban a Malygin jég-törő újabb szikratáviró jelentését fogták fel, melyben a parancsnok közölte, hogy a jéghegygel összeütközött hajó helyzete lényegesen rosszabbodott. A gép terembe töltött vizet sikerült ugyan kiszivattyúzni, de a hajó a rajta támadt lék miatt állandóan süllyed. Nehány norvég halászgőzös és a Lenin jég-törő hajó utban vannak a Spitzbergák felé, hogy segítségére legyenek a Malygin személyzetének.

— Öngyilkos lett a világ legnagyobb zongoraművészeinek sóffór fia, mert elvesztette állását. Londonból jelentik: Newyorkban Gordon Godowsky taxisofoőr, I. Godowsky, a világ egyik legnagyobb zongoraművészeinek fia állásának elvesztése miatt öngyilkosságot követett el.

— Newyork állam területén egy és háromnegyed millió a munkanélküliek száma. Londonból jelentik: Newyork állam területén a munkanélküliek száma az év elején elérte az egy és háromnegyed milliót.

NAPRÓL NAPRA

Le Havreban Piccard professzor hajóra szállott Amerika felé. A professzor Amerikában előadásokat fog tartani sztratoszféra repüléseiről.

A Paramount Hollywoodban 200 ezer dolláros kártérítést pert tétellett folyamatba Marlene Dietrich ellen, mert a filmsztár visszautasította a neki kiosztott szerep eljátszását. A Paramount most már másodszor perli Marlene Dietrichet.

Gerhardt Hauptmann személyesen vezeti a Naplemente előtt c. darabja római bemutatója előtti próbákat. A jubileumi német író ott lesz a premieren is.

Newyorki jelentés szerint Wrigley a nemrégiben elhalt rágógummikirály végrendeletében csaknem 45 millió dolláros vagyonról intézkedett. Az örökséget tulnyomórészt özvegye kapja.

Tegnap életbe lépett a Vatikán állam területén az utlevélkényszer.

Az elmúlt évben az amerikai válófelek Mekkájában, Renoban 3105 válást mondtak ki. Ez az előző év befejezett válópereinek alig 75 százalékát teszi ki. Az amerikai gazdasági válság kimélyülésével egyre kevesbedik azoknak a száma, akik megfizetni tudják a renoi expresszávalás óriási költségeit.

Csikágóban eltemették a világ legkövérebb emberét, James O'Gradyt, akinek testsúlya 392 font volt. Koporsóját emelődaru juttatta le emeleti lakásából a földszintre és tizennégy halottvívő emelte a halottszállító kocsira.

UJ KELET *Legújabb hírek*

Az élet drágulásának forrása lett a forgalmi és luxusadó felemeléséről szóló törvény

Megdrágulnak olyan szükséges cikkek is, amelyeket eddig mentesítettek hasonló adok alól. A törvény módosítását kéri a nagyipar

Bucuresti-Bukarest, január 4. (Az Uj Kelet tud.) A kormány az elmúlt parlamenti szesszió végén lóhalálban szavaztatott meg több igen fontos pénzügyi természetű törvényjavaslatot, amelyek megvitatásához nem állt elegendő idő az érdekeltek rendelkezésére. Az ipar és kereskedelem parlamenti képviselői sem tehettek egyebet, mint hogy nagy általánosságban gyakorolta a kritikát a törvényjavaslatok fölött, de ezeket sem vették figyelembe. Így született meg az új fényüzési és forgalmi adóról szóló törvény is, amely intézkedéseivel egyrészt súlyosan érinti az ország iparát és kereskedelmét, másrészt kétségtelenül az élet drágulását fogja maga után vonni. Egyike az azoknak a törvényeknek, mely a külföld szuggeszciójára készültek el s amely elejétől végig tulhajtott fiskalizmus jellemez.

Négy különös intézkedés

Az új törvény lényegesebb intézkedései a következők:

1. A 2,2 százalékos kvótát, amellyel eddig az ipari termékek 90 százaléka volt megadóva, 2,5 százalékra emelték fel.

2. A nyersanyagok, amelyek eddig adómentesek voltak, egy százalékos adó alá kerültek, nagy többségükben.

3. Azoknál az iparvállalatoknál, amelyeknél a termelés folytonossága nincs megszakítva, tehát nyersanyagból teljesen kész cikket állítanak elő, — nemcsak a kész cikket fogják forgalmi adóval meg róni mint eddig, hanem a félkész termékek után is kell adót fizetni.

Miért sérelmes az új törvény

4. Az exportált iparcikkeket középértékük után egy százalékos kiviteli illetékkel rójják meg.

Ezek az intézkedések általános elégedetlenséget váltottak ki ipari körökben. A törvény ugyanis nemcsak általánosságban tartalmaz a gazdasági életre káros intézkedéseket, hanem több igazságtalanság forrása is. A gyapot és gyapjút feldolgozók például 2,2 százalékos adót fizettek eddig a késztermékek után. Az új törvény egy százalékkal adózza meg a nyersanyagot, 2,5 százalékkal a félkész terméket és 2,5 százalékkal a teljesen kész terméket. Ezzel szemben az olyan iparvállalatoknál, amelyek nem a nyersanyagot kezdik a feldolgozást, az adó egy százalékkal kevesebb. Általában a nyersanyagot teljesen feldolgozó üzemek súlyosabb helyzetbe kerülnek a törvény által, mint azok a vállalatok, amelyeknél nem áll fenn a termelés folytonossága a nyersanyagtól a kész cikkig.

Több igazságtalanság forrása lett az a mód is, ahogyan a megadózott termékek listáját összeállították. Több nélkülözhetetlen cikket nélkülözhetőnek minősít a törvény és a B-táblába oszt be 11 százalékos adóra, az eddig 2,2 százalék helyett, ami 400 százalékos adóemelés jelent. Így például nélkülözhető fogyasztási cikkeknek minősítették: a borkesztyűt, a tortát, a csokoládét, levélborítékot, az uccajelző táblákat, a lámpákat, stb.

11 százalékos forgalmi adóval rójják meg a törvény a lakkbőrt és újabb 11 százalékkal a kész lakkcipőt. Ezzel szemben a bőrbekötött könyvek adómentesek.

Magyar Színház

Szombaton éjjel 11-kor:

Ezerjó

Uj számokkal Mérsékelt helyárak!

Vasárnap d. e. 11-kor:

Hamupöke

gyermekelőadás,

Helyárak: 10, 20 és 30 lej!

Az iparosok kérték, ugyancsak sikertelenül, hogy az adót azután az áru után vessék ki, amelyet a termelők ténylegesen kapnak, tehát leszámítva a fogyasztási illetékeket. Kérték az iparosok, hogy a törvényből folyó adótarozásaikat a következő hónap végéig fizethessék, a törvény viszont mindössze 10 napot engedélyezett. Ez az idő tulságosan rövid, különösen az állami szállításoknál, ahol az áru ellenértékét csak hónapok múlva lehet a legjobb esetben is megkapni.

Előírja a törvény, hogy a kisiparosok mentesítve vannak a forgalmi és luxusadó alól. A nagyipar kérte, hogy

ezeket csak a 2 és 1 százalékos adó alól mentesítsék, de nem áll a 11 és 16,5 százalékos adó alól is, mert ellenkező esetben a közép- és nagyipar, amely ezt a két adonemet fizeti, nem lesz képes konkurálni a kisipari termékekkel. A differencia ugyanis oly nagy, hogy azt nem lehet termelési racionalizálással és nagyobb mennyiségben való gyártással sem behozni.

A nagyiparosok memorandumot készítettek elő, amelyben a törvény belső ellentmondásainak kiküszöbölését és az igazságtalan intézkedések módosítását kéri.

Tervszerű gazdálkodást, heti öt munkanapot, a jövedelmek igazságosabb elosztását javasolja az amerikai gazdasági tanácsadó bizottság

London, január 4. A Hoover által kinevezett amerikai 500 tagú gazdasági tanácsadó bizottság elkészült jelentésével. Tervszerű gazdálkodást, heti öt munkanapot, a jövedelmek megfelelőbb elosztá-

sát, munkanélküli segélyalap megszervezését, agkori biztosítás bevezetését, az örökösödési adó progresszívabb emelését, határozás munkanapot és az elmebetegek magtanítását javasolják jelentésükben.

Félelmetes arányokat öltenek az amerikai vezető iparvállalatok múltévi veszteségei

London, január 4. A newyorki Federal Reserve Bank évről jelentése szerint a múlt év utolsó harmadában 300 vezető amerikai iparvállalat könyvelt el nyereség helyett nagyarányú veszteségeket. A krízist leginkább az autó- és acélipar érezte meg. Tizenegy vezető gépkocsigyár 19 millió dolláros veszteséggel zárta az utolsó négy hónapot, míg 1931 hasonló időszakában még 14,

1930-ban pedig szeptembertől december végéig 24 millió dollár volt összesített nyereségük. A tizennyolc legnagyobb acélgár 38 millió dollár veszteséget mutat ki. A főbb vasuti vállalatok vesztesége 47, a telefontröszté 23, a gáz-, villamosági és vízműveké, továbbá a közúti vasutaké 20 százalékkal magasabb, mint az 1931. év hasonló időszakában.

Postán fogják megkapni a nyugdíjasok illetményeiket?

Bucuresti-Bukarest, január 4. (Az Uj Kelet tud.) A pénzügyminisztérium tudvaleg úgy intézkedett, hogy a nyugdíjasokat nem a pénzügyigazgatóságok, hanem az adóhivatalok fizessék ki. Ennek következtében a nyugdíjasok kifizetésénél az adóhivatalok egész személyzete foglalkoztatva van és ez hátráltatja a hivatalokat az adóbejáratnál.

Eppen ezért a pénzügyminisztérium új tervezetet készít elő és eszerint a nyugdíjasokat nem a pénzügyigazgató-

ság vagy az adóhivatal fizetné ki, hanem a nyugdíjasoknak postán kézbesítenék ki a járandóságukat. Ez a terv egyelőre csak a fővárosra vonatkozna és amennyiben beválna, vezetnék csak be a vidéken is.

A rendelet sikere igazán csak egy dologtól függ. És pedig attól, hogy lesz-e pénz a nyugdíjasok fizetésére, vagy sem. Mert pénzzel igazán nem nehéz megvalósítani ezt az egyébként igen okos és modern elgondolást.

Schleicher és Litvinov titkos megállapodást kötöttek

A francia lapok az európai politika teljes átalakulását jósolják

Párizs, január 4. Párizsból kapjuk az alábbi jelentést, amely a Journal cikkét és információját adja hírül. A híradás teljesen fantasztikusnak látszik és olyan bizarr, hogy azt csak fentartással közöljük.

A Journal arról számol be, hogy Schleicher, német birodalmi kancellár és Litvinov, az orosz szovjet külügyi

népbiztosa december közepén Berlinben találkoztak. A találkozó híre — mondja a Journal — nem pattant ki és annak lefolyásáról a mai napig ugyancsak nem tudott senki sem.

A Journal elmondja tovább, hogy Litvinov ezen a találkozón „ismeretlen eszközökkel” elérte azt hogy a németek ismét az orosz politika saktábla báb-

jai, mert Litvinovnak sikerült a németeket teljesen visszahódítani.

A Journal szerint olyan titkos megállapodás jött Schleicher és Litvinov között létre, amely a közeljövőben Európa politikáját teljesen megváltoztatja és hatásaiban „világrengető” lesz.

A Journal híradását eddig senki sem erősítette meg és így — ismételjük — e hirt nagy óvatossággal kell fogadni.

Akadémiai légiót szerveznek az újra megnyíló bécsi egyetemem a rend fenntartására

Bécs, január 4. Az egyetemet január 10-én megnyitják. A rektor írásban közölte a hallgatósággal, hogy a rend fenntartására akadémiai légiót fognak alakítani. Az egyetemen tilos ezentul pártgyeenruhák és pártjelvények viselését s bármilyen fegyver hordása.

Irországban megindult a pártok választási agitációs kampánya

London, január 4. Irországban a parlament feloszlata után megindult a pártok választási agitációs kampánya. Az új választások január 24-én lesznek s az új törvényhozó testület február 8-án ül össze megnyitó ülésre. De Valera arra törekszik, hogy a választóktól megszerezze a felhatalmazást az Angliától való teljes elszakadás keresztülvételére.

Spekulánsok nagymennyiségű lejt ajánlottak fel megvételre a berlini Birodalmi Banknak

A Banca Nationala intézkedésére a Reichsbank nem vásárol több lejt és a berlini tőzsdén sem jegyzik.

Bucuresti-Bukarest, január 4. Bukarestben olyan hírek terjedtek el, hogy a német Birodalmi Bank és a Banca Nationala között konfliktus támadt és ennek következtében a Reichsbank beszüntette a lejt vásárlásokat és a lejt jegyzését a berlini tőzsdén. Illetékes helyen ezt a hírt cáfolják. A Banca Nationala közlése szerint a külföldi spekulánsok visszaéltek a Banca Nationalának azzal a kérésével, amelyet a külföldi jegybankokhoz intézett. A Banca Nationala ugyanis azt kérte a külföldi állami bankoktól, hogy minden lejt mennyiséget vásároljanak meg, hogy ezzel a lejt esetleges áreszkökenését megakadályozzák. A spekulánsok erre olyan óriási mennyiségű lejt ajánlottak megvételre a Reichsbanknak, ami a Banca Nationala gondolkodába ejtette, mert ez az óriási mennyiségű lejt kizárólag csempé szes utján juthatott ki külföldre. Eppen ezért átiratot intézett a Reichsbankhoz, melyben kérte, hogy függesse fel a korlátlán lejt vásárlásokat és szüntesse be a lejt jegyzését a berlini tőzsdén. Ilyen irányú kérést az összes jegybankokhoz intézett a Banca Nationala, tehát azok a hírek, miszerint konfliktus tört volna ki a két jegybank között, tendenciózusak és nem felelnek meg a valóságnak.

Hat vasuti főtisztviselő hónapokon keresztül dézsmálta a grivital vasuti műhelyeket

Bucuresti-Bukarest, január 4. A grivitali vasuti műhelyeknél szervezett tolvajbanda működött, mely az értékesebb vagonalkatrészeket darabonként szállította ki a műhelyből. Hat vasuti tisztviselőt tartóztattak le, akik beismerték, hogy egy bukaresti nagykereskedő részére lopták az alkatrészeket. A hat főtisztviselő vallomása alapján előállították a bukaresti nagykereskedőt is. A nyomozás folyik és egyelőre neveket nem ad ki a bukaresti rendőrség.

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó Rt. nyomása, Cluj-Kolozsvár, Sztrada Baron L. Pop (v. Brassai u.) 10. sz. Telefon 9.77.

Taxa post. plătite in No. 224.715

da Baron Telefon: Havonta 600. földre: H. félére 6. detések di KELET zsidóság e keink utá rás megje

Kor

Coolidge

nevét pár nyomtatás Amerika vetlenül H. Azóta m immár Rod

Es most De jóval lett az a a szófalan litikus vol

Coolidge rikában, a fejezője, n dollárral k nak hitte

Ez az o a legkiáb

Coolidge hogy mag lössé az szolgálatá daságot a kánus pár

Nevét i busza ves hnyatlotl ség.

A coolidge tévelygése háru.

Coolidge amerikai annak ell nem füző jóvó szem

Papen

Ez valé Ha nem talán p nök.

Papen ütő anyg vetkeve Schleiche

Egészen mintegy metorszá alantás e Amikor Schleiche

Céljuk a „nagy” lomra ke

Es meg Es Sch tona lété ket árult a háboru totta, hog kell egy keltény k

Papen Schleiche urika-zin

Nagyon „diktatur nyalodott bált szöve

Az ész Csodák hogy a hivatás

Papen és a vol — szorg Nem i cellárnak Nem p tárgyalá vetnek k alkalmas pártok k a kellet